

KOROŠKA OSREDNJA KNJIŽNICA DR. FRANCA SUŠNIKA RAVNE NA KOROŠKEM

Janja Petek

**UPORABA ELEKTRONSKIH KNJIG PORTALA BIBLOS:
ZADOVOLJSTVO UPORABNIKOV S STORITVIJO IN
PONUDBO GRADIVA**

Pisna naloga za bibliotekarski izpit

Ravne na Koroškem, 2020

Petek, J., Uporaba elektronskih knjig portala Biblos: zadovoljstvo uporabnikov s storitvijo in ponudbo gradiva. Pisna naloga za bibliotekarski izpit

IZJAVA O AVTORSTVU IN O JAVNI OBJAVI PISNE NALOGE

Spodaj podpisana, Janja Petek, izjavljam, da sem avtorica pisne naloge za bibliotekarski izpit za bibliotekarja z naslovom: UPORABA ELEKTRONSKIH KNJIG PORTALA BIBLOS: ZADOVOLJSTVO UPORABNIKOV S STORITVIJO IN PONUDBO GRADIVA.

S svojim podpisom zagotavljam, da:

- sem pisno nalogo izdelala samostojno in je moje avtorsko delo,
- so dela drugih avtorjev oziroma avtoric, ki jih navajam neposredno ali povzemam, navedena oziroma citirana v skladu s standardom APA,
- sem besedila ali podatke, ki so avtorsko zaščiteni, uporabila v skladu z določbami zakona, ki določa avtorske pravice,
- je elektronska oblika pisne naloge istovetna s tiskano obliko naloge,
- na podlagi 23. člena Pravilnika o bibliotekarskem izpitu ter v skladu s prvim odstavkom 21. člena Zakona o avtorski in sorodnih pravicah dovoljujem javno objavo elektronske oblike pisne naloge na portalu Digitalne knjižnice Slovenije.

Podpis avtorice:

V/Na Ravnah na Koroškem, dne 15. 10. 2020

Petek, J., Uporaba elektronskih knjig portala Biblos: zadovoljstvo uporabnikov s storitvijo in ponudbo gradiva. Pisna naloga za bibliotekarski izpit

Ključna dokumentacijska informacija

Ime in PRIIMEK: Janja PETEK

Naslov pisne naloge: Uporaba elektronskih knjig portala Biblos: zadovoljstvo uporabnikov s storitvijo in ponudbo gradiva

Kraj: Ravne na Koroškem

Leto: 2020

Št. strani: 34

Št. slik: 24

Št. preglednic: 0

Št. prilog: 1

Št. strani prilog: 7

Št. referenc: 24

Strokovno usposabljanje za bibliotekarski izpit je potekalo v: Koroški osrednji knjižnici dr. Franca Sušnika Ravne na Koroškem

Mentorica v času strokovnega usposabljanja: Katja Čop

UDK: 027.022(497.4Ravne na Koroškem)

004.738.5:655.41:025.6

Ključne besede: elektronske knjige, splošne knjižnice, uporabniki, zadovoljstvo, težave

Izvleček:

Ob povečanju izposoje elektronskih oziroma e-knjig v letu 2020 in ob informacijah o težavah smo se odločili, da bomo člane Koroške osrednje knjižnice dr. Franca Sušnika Ravne na Koroškem (krajše KOK), ki uporabljajo storitev Biblos, povprašali o zadovoljstvu s storitvijo in s ponudbo gradiva, ki ga knjižnica ponuja na portalu, ter o zaznanih težavah ob srečanju z e-knjigo. To so bili naši glavni cilji raziskovalnega problema. Želeli smo raziskati dejansko uporabo e-knjig na portalu Biblos pri članih KOK. Osredotočili smo se na tri predpostavke, in sicer, da imajo člani KOK težave pri prijavi v portal Biblos, težave pri prenosu e-knjig na bralno napravo ter da so kljub manjšemu naboru e-knjig, ki jih knjižnica omogoča preko portala Biblos, zadovoljni z izborom e-knjig. Potrebne podatke smo pridobili s pomočjo spletne ankete polnoletnih članov knjižnice. Po analizi spletne ankete smo izvedeli, da imajo uporabniki kar precej težav pri prenosu e-knjig na bralno napravo, pri uporabi aplikacije Biblos2 ali celo pri branju e-knjig. Z izborom e-knjig na portalu Biblos, ki jih Koroška osrednja knjižnica omogoča, so uporabniki kljub težavam zadovoljni. S pridobljenimi podatki spletne ankete smo lahko potrdili naše predpostavke.

KAZALO VSEBINE

1	UVOD	1
1.1	KOROŠKA OSREDNJA KNJIŽNICA DR. FRANCA SUŠNIKA RAVNE NA KOROŠKEM	2
1.2	BIBLOS	5
1.2.1	Ena platforma, tri različice za končne uporabnike	6
1.2.2	Uporaba mobilne aplikacije Biblos2	7
1.2.3	Branje e-knjig na računalniku	7
1.2.4	Prenos e-knjige na bralnik	8
1.2.5	Prednosti e-knjig	9
1.2.6	Kaj je še dobro vedeti o Biblos e-knjigah?	10
1.3	TUJE PLATFORME ZA IZPOSOJO E-KNJIG	12
1.3.1	OverDrive	12
1.3.2	Onleihe	13
1.3.3	MediaLibraryOnLine (MLOL)	13
1.4	PREGLED PONUDBE BIBLOS E-KNJIG V KOK IN STATISTIKA UPORABE	14
2	RAZISKOVALNI PROBLEM	16
2.1	NAMEN IN CILJI	17
2.2	REZULTATI ANKETNEGA VPRAŠALNIKA.....	18
2.2.1	Demografski podatki anketirancev	18
2.2.2	Vsebinska vprašanja ankete in odgovori	20
2.3	RAZPRAVA	28
2.3.1	Kratka primerjava rezultatov ankete s povprečnim uporabnikom servisa Biblos	30
3	ZAKLJUČEK	31
4	NAVEDENI VIRI IN LITERATURA	33

KAZALO SLIK

Slika 1:	Izbira inkBOOK kot eBook Vendor za avtorizacijo bralne naprave.....	8
Slika 2:	Branje na klik.....	10
Slika 3:	Število izposoj in naslovov e-knjig v KOK.....	14
Slika 4:	Izposoja e-knjig po mesecih za obdobje 2014–2020.....	15

Petek, J., Uporaba elektronskih knjig portala Biblos: zadovoljstvo uporabnikov s storitvijo in ponudbo gradiva. Pisna naloga za bibliotekarski izpit

Slika 5: Število članov, ki so si izposodili e-knjige v letih 2016–2020	15
Slika 6: Prikaz članov po kategoriji, ki so si izposodili e-knjige v letu 2020.....	16
Slika 7: Prikaz anketirancev glede na spol	19
Slika 8: Prikaz anketirancev glede na starostno skupino	19
Slika 9: Prikaz anketirancev glede na delovni status	19
Slika 10: Kanali, preko katerih so anketiranci izvedeli o izposoji e-knjig portala Biblos.....	20
Slika 11: Prikaz obdobja izposoje e-knjig s strani anketirancev.....	21
Slika 12: Število izposojenih knjig s strani anketirancev.....	21
Slika 13: Izposoja e-knjig preko platforme Biblos	22
Slika 14: Zadovoljstvo z delovanjem mobilne aplikacije Biblos2.....	22
Slika 15: Uporaba naprav za branje e-knjig s strani anketirancev.....	23
Slika 16: Prikaz dejansko prebranih e-knjig s strani anketirancev	23
Slika 17: Razlogi za neprebrane e-knjige s strani anketirancev	24
Slika 18: Zadovoljstvo anketirancev z izborom e-knjig, ki jih knjižnica omogoča.....	24
Slika 19: Želje po večji izbiri e-knjig glede na kategorije, ki so podane v platformi Biblos	25
Slika 20: Delež anketirancev s težavami pri uporabi e-knjig	26
Slika 21: Težave pri uporabi e-knjig s strani anketirancev	26
Slika 22: Načini reševanja težav pri uporabi e-knjig s strani anketirancev.....	27
Slika 23: Zadovoljstvo anketirancev s spletnim portalom Biblos	27
Slika 24: Preferirani načini obveščanja o novostih e-knjig portala Biblos s strani anketirancev	28

KAZALO PRILOG

Priloga 1: Anketni vprašalnik.....	i
------------------------------------	---

1 UVOD

“Brati morate toliko časa, da vas preplavi kar lep in blagodejen občutek, ko ugotovite, da ste del ogromne skupnosti, da ste del vsega, kar je bilo že pred vami in bo za vami in da ste del čudovitega sveta, ki je boljši od tistega možnega, ki vam je dan samo z našim biološkim življenjem.” (Merc, 2020)

Letošnje leto je v naše vsakdanje življenje prineslo ogromno sprememb in ob branju knjig lahko človek v težkih časih res najde uteho. A kaj, ko je naenkrat onemogočen dostop do knjižnic in fizičnih knjig? Takrat nastopi čas za alternativo.

Knjižnice že vrsto let poleg fizičnega knjižničnega gradiva, ki ga lahko uporabniki v času odprtosti knjižnic pregledajo, preberejo oziroma člani knjižnic izposodijo na dom, ponujajo še gradiva, ki so v elektronski obliki dostopna neodvisno od časa in kraja. Mednje spadajo tudi elektronske knjige (v nadaljevanju e-knjige), ki jih v Sloveniji ponuja prva e-knjižnica in e-knjigarna Biblos. Uporabo teh knjig v splošnih knjižnicah že vrsto let omogočajo in promovirajo, a vendar po nekaterih knjižnicah še vedno ne dosežejo dovolj velikega učinka. V času, ko se nam je življenje obrnilo na glavo, ob razglasitvi epidemije COVID-19 (Odredba o razglasitvi epidemije ..., 2020), so se v ospredje ponudile ravno e-knjige. Letno, glede na nabavno politiko, namenjajo knjižnice določen delež sredstev za plačilo uporabnine in nabavo novih licenc e-knjig portala Biblos. Višina namenjenih sredstev za nabavo e-knjig se zelo razlikuje po knjižnicah. Tukaj so v prednosti večje knjižnice, ki lahko za to namenijo več sredstev. Višja sredstva pomenijo bogatejši izbor e-knjig, ki so na voljo članom knjižnice.

Koroška osrednja knjižnica dr. Franca Sušnika Ravne na Koroškem (krajše Koroška osrednja knjižnica ali KOK) je v času izvajanja spletne ankete omogočala čez 540 e-knjig preko spletnega portala Biblos. Te so bile v letošnjem letu za marsikaterega člana tudi prva izbira za branje. Izposoja teh knjig se je v primerjavi s prejšnjimi leti zelo povečala. Ob večji uporabi e-knjig so v knjižnici od članov posledično prejeli tudi več informacij o različnih težavah pri uporabi in prenosu e-knjig na različne naprave.

Petek, J., Uporaba elektronskih knjig portala Biblos: zadovoljstvo uporabnikov s storitvijo in ponudbo gradiva. Pisna naloga za bibliotekarski izpit

Ob povečanju izposoje e-knjig in ob informacijah o težavah smo se odločili, da bomo člane Koroške osrednje knjižnice, ki uporabljajo storitev Biblos, povprašali o zadovoljstvu s storitvijo in s ponudbo gradiva, ki ga knjižnica ponuja na portalu, ter o zaznanih težavah ob srečanju z e-knjigo. Želeli smo tudi raziskati dejansko uporabo e-knjig na portalu Biblos s strani članov knjižnice. Postavili smo tri predpostavke, in sicer, da imajo člani KOK težave pri prijavi v portal Biblos, težave pri prenosu e-knjig na bralno napravo ter da so kljub manjšemu naboru e-knjig, ki jih knjižnica omogoča preko portala Biblos, zadovoljni z izborom e-knjig. Za raziskovanje smo uporabili kvantitativno metodo, kjer smo podatke pridobili s pomočjo spletnega anketnega vprašalnika odprtokodne aplikacije 1KA oziroma 1KA Arnes. Pri raziskovanju smo se omejili na polnoletne člane KOK, ki so imeli v knjižničnem sistemu COBISS3 zabeležen elektronski naslov. Rezultate smo predstavili v razdelku Rezultati anketnega vprašalnika.

V nalogi smo na kratko predstavili Koroško osrednjo knjižnico dr. Franca Sušnika Ravne na Koroškem, portal Biblos, tri tuje platforme za izposajo e-knjig: OverDrive, Onleihe in MediaLibraryOnLine, ter nekaj statističnih podatkov glede uporabe e-knjig portala Biblos v KOK. V praktičnem delu smo opisali raziskovalni problem, prikazali rezultate spletne ankete ter jih v razpravi na kratko primerjali tudi s povprečnim uporabnikom servisa Biblos iz leta 2014. Na koncu sledita še zaključek ter navedba virov in literature.

1.1 KOROŠKA OSREDNJA KNJIŽNICA DR. FRANCA SUŠNIKA RAVNE NA KOROŠKEM

Koroška osrednja knjižnica dr. Franca Sušnika Ravne na Koroškem (v nadaljevanju KOK) je splošna knjižnica, ki je namenjena najširšemu krogu uporabnikov.

Ustanovljena je bila na pobudo ravnatelja gimnazije, dr. Franca Sušnika, 3. februarja 1949 pod takratnim imenom Študijska knjižnica na Ravnah. Dr. Franc Sušnik je tako postal tudi ustanovitveni ravnatelj knjižnice, kateri so namenili prostore ravskega gradu. Že takratni ustanovitveni akt je določil njeno temeljno poslanstvo: zbiranje, hranjenje in strokovno obdelavo koroškega domoznanskega gradiva, pospeševanje knjižničarstva na območju koroške krajine ter oskrbo študentov in dijakov s študijsko literaturo.

Petek, J., Uporaba elektronskih knjig portala Biblos: zadovoljstvo uporabnikov s storitvijo in ponudbo gradiva. Pisna naloga za bibliotekarski izpit

Skozi leta se je spreminjala tako organiziranost knjižnice kot tudi ime knjižnice:

- 1949 Študijska knjižnica na Ravnah,
- 1974 Koroška osrednja knjižnica - Študijska knjižnica - Ravne na Koroškem,
- 1983 Koroška osrednja knjižnica dr. Franc Sušnik,
- 1993 Koroška osrednja knjižnica dr. Franca Sušnika Ravne na Koroškem.

KOK je leta 1980 vse nekdanje ljudske knjižnice formalno povezala v enotno knjižnično ustanovo ter tako dobila mrežo desetih knjižnic in izposojevališč po celotni Mežiški dolini (Ime, zapisano v podobo kraja ..., 2001).

Z odlokom o ustanovitvi javnega zavoda Koroška osrednja knjižnica dr. Franca Sušnika Ravne na Koroškem iz leta 2002 je knjižnica dobila štiri ustanoviteljice (občine); pred tem je bila le ena ustanoviteljica, in sicer takrat še združena Občina Ravne-Prevalje. Ustanoviteljice knjižnice Občina Ravne na Koroškem, Občina Prevalje, Občina Mežica, Občina Črna na Koroškem urejajo javno službo na področju knjižnične dejavnosti, status javnega zavoda, razmerja med ustanoviteljicami in javnim zavodom ter temeljna vprašanja glede organizacije, delovanja ter financiranja javnega zavoda.

Knjižnica ima svoje enote oziroma krajevne knjižnice in izposojevališča locirane po celotni Mežiški dolini. Krajevne knjižnice so v krajih Črna na Koroškem, Žerjav, Mežica, Kotlje ter na Prevaljah. Knjižnica ima tudi posebej mladinski oddelek, in sicer Pionirsko knjižnico Leopolda Suhodolčana, ter izposojevališča v krajih Podpeca, Strojna, Leše in Strojnska Reka.

KOK je od leta 2003 ena izmed desetih osrednjih območnih knjižnic (OOK) v Sloveniji, ki za svoje območje, Koroško, opravlja posebne naloge:

- zagotavlja povečan in zahtevnejši izbor knjižničnega gradiva in informacij;
- nudi strokovno pomoč vsem knjižnicam s svojega območja;
- koordinira zbiranje, obdelavo in hranjenje domoznanskega gradiva za svoje območje;
- usmerja izločeno knjižnično gradivo s svojega območja.

Petek, J., Uporaba elektronskih knjig portala Biblos: zadovoljstvo uporabnikov s storitvijo in ponudbo gradiva. Pisna naloga za bibliotekarski izpit

Knjižnica kot OOK pri izvajanju nalog sodeluje z osrednjimi knjižnicami: Knjižnico Ksaverja Meška Slovenj Gradec, Knjižnico Dravograd in Knjižnico Radlje ob Dravi, s ciljem zagotavljati čim bolj enakomeren razvoj knjižničnega sistema Slovenije.

Od vsega začetka KOK izvaja tudi domoznansko dejavnost za zamejsko Koroško v sosednji Avstriji, saj so zunaj slovenskih meja ostali tudi uradni dokumenti o zgodovini Mežiške doline (Ime, zapisano v podobo kraja ..., 2001).

Preko programa dejavnosti splošne knjižnice za podporo razvoju knjižnične dejavnosti na obmejnih območjih sodeluje KOK s Slovensko študijsko knjižnico v Celovcu.

Skozi leta se je spreminjala knjižnica, tako kot tudi njeno delovanje in način izposoje gradiva. Z nabavo računalniške opreme se je leta 1991 začelo aktivno vnašanje bibliografskih opisov knjižničnega gradiva v lokalni katalog. Hkrati z drugimi knjižnicami po Sloveniji je KOK začela sooblikovati kooperativno bibliografsko bazo podatkov - COBIB. S strani IZUM-a se je začelo intenzivno razvijanje tudi sistema COBISS, kooperativnega bibliografskega sistema in servisa. V njem so lokalne baze podatkov vsake posamezne knjižnice samostojne celote kakor tudi del skupne kooperativne baze (Ime, zapisano v podobo kraja ..., 2001).

Za pripojitev lokalnega kataloga k sistemu COBISS je knjižnica potrebovala internetni dostop, ki ga je v osrednji knjižnici dobila leta 1995. S to pridobitvijo je lahko uporabnikom tudi z internetnim kotičkom omogočila dostop do svetovnega spleta. Tega leta je knjižnica dobila tudi svojo prvo spletno stran ter se tako predstavila tudi svetu in morebitnim novim uporabnikom.

Z gradnjo kataloga in internetnim dostopom so se pričele tudi priprave na avtomatizirano izposajo oziroma računalniško izposajo, ki so potekale kar nekaj časa. Leta 1996 se je izvedla prva računalniška izposoja v študijskem oddelku knjižnice ter tako omogočila izposajo gradiva na sodobnejši način. Prav tako je knjižnica omogočila uporabnikom dostop do računalniških knjižničnih katalogov. Postopoma so se v avtomatizirano izposajo vključevale tudi krajevne knjižnice:

- 1997 - Pionirska knjižnica Leopolda Suhodolčana,

Petek, J., Uporaba elektronskih knjig portala Biblos: zadovoljstvo uporabnikov s storitvijo in ponudbo gradiva. Pisna naloga za bibliotekarski izpit

- 1999 - knjižnica Kotlje,
- 2000 - knjižnica Črna na Koroškem,
- 2002 - knjižnica Prevalje in Žerjav,
- 2004 - knjižnica Mežica.

Zaradi spreminjanja tehnologije smo kaj hitro prešli iz dobe, ko so bili računalniki in internetni dostop ter različne informacije na svetovnem spletu dostopne le nekaterim, v dobo, ko si brez mobilnih naprav, brezžičnega internetnega dostopa ter raznovrstnih informacij in spletnih storitev našega življenja sploh ne moremo več predstavljati.

V času letošnje epidemije so svoja fizična vrata morale zapreti tudi knjižnice, vendar so na široko razprla virtualna. Sreča v nesreči je v ospredje postavila e-knjigo, kateri se še vedno velika večina ljudi rada izogne. Mnogi si ne morejo predstavljati, da ne bi držali knjige v roki, ob listanju slišali prijetno šumenje, zaznavali vonj po knjigi. E-knjiga vsega tega ne prinaša, a vendar prinaša veliko prednosti. Življenje se dogaja na tej in na oni strani računalniških naprav.

1.2 BIBLOS

Biblos, prva slovenska spletna platforma za izposajo e-knjig, je nastala leta 2013 pod okriljem Beletrine, zavoda za založniško dejavnost (takratna Študentska založba), in sicer v tesnem sodelovanju z mrežo slovenskih splošnih knjižnic in IZUM-om (Premk Bogataj, 2020).

Njeno testno obdobje je potekalo šest mesecev v desetih splošnih knjižnicah in NUK-u. Po besedah Zamida (2016) je največji izziv in usklajevanje predstavljala implementacija Biblos-a s COBISS-om, nacionalnim informacijskih knjižničnim sistemom. Po uspešnem testiranju so Biblos predstavili javnosti z naslednjimi besedami: "Biblos je prva slovenska spletna platforma za distribucijo e-knjig, ki uporabnikom na enem mestu omogoča izposajo in nakup elektronskih knjig. V času testnega obdobja smo članom 10 slovenskih knjižnic ponujali zgolj možnost izposoje e-knjig, s 1. 7. 2013 pa bo sistem Biblos pričel z rednim delovanjem in bo obsegal možnost nakupa bogatega nabora e-knjig slovenskih založnikov ter izposoje e-knjig, s katerimi razpolagajo v knjižnicah. Bralcem doma in po svetu bo Biblos ponudil sodoben in preprost

Petek, J., Uporaba elektronskih knjig portala Biblos: zadovoljstvo uporabnikov s storitvijo in ponudbo gradiva. Pisna naloga za bibliotekarski izpit

dostop do e-knjig slovenskih založnikov in jim omogočil izposojiti ali (in) nakup na enem mestu ter s tem bistveno obogatil njihovo uporabniško izkušnjo. Biblos z zagonom celotnega sistema prevzema mesto nacionalne platforme za distribucijo e-knjig ter postaja enoten, nediskriminatoren posredniški sistem med založniki in ponudniki e-knjig v slovenskem prostoru na eni strani in knjižnicami ter končnimi uporabniki na drugi.”

V obdobju testiranja delovanja platforme Biblos so pisali tudi v različnih medijih. V Računalniških novicah (Prva slovenska e-knjigarna ..., 2013) so poudarili, da smo v Sloveniji končno dobili prvo domačo knjižnico za nakup in izposojiti e-knjig slovenskih založnikov. V članku so tudi zapisali, da bo v bližnji prihodnosti le še peščica ljudi uporabljala papirnate knjige. Avtorica članka Crnović (2013) je na portalu Siol.net poudarila, da Biblos ne pozna zamudnine, saj se knjiga po poteku štirinajstih dni izposoje avtomatsko zaklene in ni več uporabna.

S koncem testnega obdobja so slovenske splošne knjižnice v svojo ponudbo lahko vključile Biblos e-knjige. Nabor e-knjig je v knjižnicah različen, saj je platforma zasnovana tako, da si lahko vsaka posamezna knjižnica po svojih zmožnostih nakupi licence, ki omogočajo 52 izposoj ene e-knjige in niso časovno omejene, ampak odvisne od porabe zakupljenih izposoj. Izbor in število e-knjig, ki jih knjižnice omogočajo preko platforme Biblos, sta odvisna od nabavne politike posamezne knjižnice in finančnih sredstev, ki jih knjižnice pridobijo s strani ministrstva, pristojnega za kulturo, ter občin ustanoviteljic in lastnih sredstev. Tako nastajajo kar velike razlike med ponudbami e-knjig v knjižnicah, kar posledično vpliva tudi na statistiko izposoje tega gradiva.

1.2.1 Ena platforma, tri različice za končne uporabnike

Biblos platforma ima več različnih pogledov: administrativnega, uporabniškega in mobilno aplikacijo, ki je prav tako namenjena uporabnikom oziroma članom knjižnic.

Nabava gradiva oziroma licenc se izvede preko administrativnega portala Biblos, kjer lahko enostavno z nekaj kliki pridemo do novih e-knjig. Na portalu sta na voljo tudi mesečna in letna statistika o izposoji e-knjig v knjižnici ter za primerjavo tudi statistika o izposoji vseh Biblos članov. Prav tako so na voljo tudi podatki o številu ogledov posamezne knjige. Na podlagi teh

Petek, J., Uporaba elektronskih knjig portala Biblos: zadovoljstvo uporabnikov s storitvijo in ponudbo gradiva. Pisna naloga za bibliotekarski izpit

priročnih podatkov se lahko v oddelku nabave lažje odločijo za nakup e-knjig, ki si jih želijo člani knjižnice. V administratorskem portalu Biblos je tudi ločen pregled e-knjig, ki so bile kupljene preko licenc, in e-knjig, ki so vključene v osnovni paket. Slednje so vključene v plačilo uporabnine sistema Biblos, ki ga knjižnice letno plačujejo.

Za uporabnike je Biblos na voljo kot spletni portal ali kot mobilna aplikacija Biblos2. Slednja omogoča tako izposajo kot tudi branje e-knjig, medtem ko si lahko preko spletnega portala Biblos uporabniki e-knjigo le izposodijo ter nato prenesejo na svojo napravo. Na spletni strani Biblos so podana jasna navodila, kako in na katerih napravah lahko beremo e-knjige.

1.2.2 Uporaba mobilne aplikacije Biblos2

Uporaba mobilne aplikacije Biblos2 je enostavna. Po namestitvi aplikacije Biblos2 na mobilno napravo moramo najprej vpisati svoje prijavnne podatke. Za člane splošnih knjižnic so ti sestavljeni iz akronima knjižnice in številke članske izkaznice ter gesla, ki ga člani knjižnic uporabljajo za dostop do servisa Moj COBISS Moja knjižnica. Uporabniško ime je sestavljeno iz akronima knjižnice (npr. SIKRA za Koroško osrednjo knjižnico) in številko izkaznice (npr. 0100000), torej SIKRA0100000. Po prijavi imamo v aplikaciji na voljo izposajo e-knjig preko knjižnice in nakup e-knjig. V postopku izposoje si najprej poiščemo e-knjigo, nato jo s klikom na gumb za izposajo že prenesemo v aplikacijo in lahko takoj začnemo z branjem. Če želimo e-knjigo brati na računalniku ali bralniku, je postopek daljši.

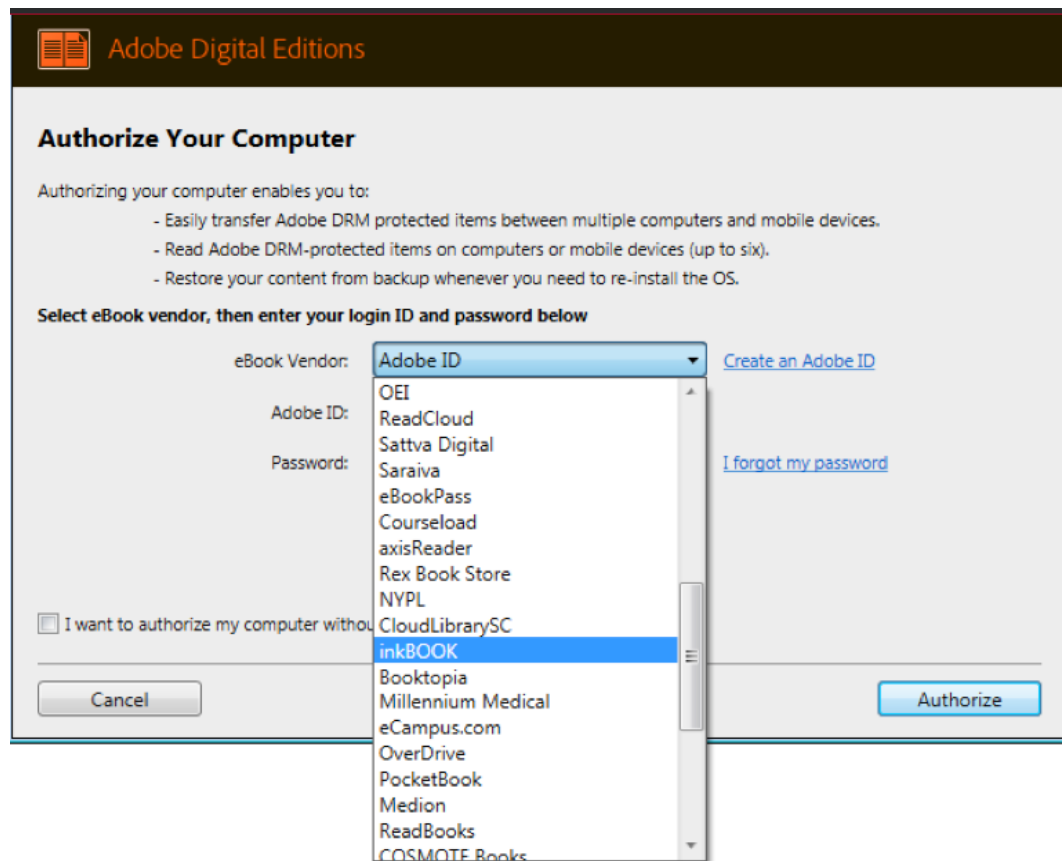
1.2.3 Branje e-knjig na računalniku

Za branje e-knjige na računalniku si je potrebno na računalnik najprej namestiti namensko programsko opremo za branje e-knjig. Biblos v svojih navodilih predlaga program Adobe Digital Editions (v nadaljevanju ADE). Po namestitvi ADE je potrebno izvesti avtorizacijo naprave. Tukaj ponovno uporabimo prijavnne podatke, ki smo jih omenili že pri uporabi mobilne aplikacije, ter za eBook Vendor izberemo inkBOOK (Slika 1). Prijavni podatki morajo biti identični tistim, s katerimi si bomo izposodili e-knjigo preko portala Biblos. V primeru, da isti računalnik uporabljata dva različna člana knjižnice, je potrebno avtorizacijske podatke izbrisati in vpisati

Petek, J., Uporaba elektronskih knjig portala Biblos: zadovoljstvo uporabnikov s storitvijo in ponudbo gradiva. Pisna naloga za bibliotekarski izpit

nove, od člana, ki bo trenutno bral knjigo. V primeru, da tega ne naredimo, nas bo ADE ob odpiranju e-knjige obvestil o nastali napaki.

Po uspešno avtorizirani napravi se lahko s prijavnimi podatki prijavimo v spletni portal Biblos, izberemo e-knjigo in si jo izposodimo. Sedaj se izposojena e-knjiga prikaže na enem izmed štirih mest za izposojeno gradivo v portalu Biblos. Z izbiro gumba Prenesi, si e-knjigo prenesemo na računalnik v obliki .acsm¹, kjer jo lahko odpremo s programom ADE in začnemo z branjem.

Slika 1: Izbira inkBOOK kot eBook Vendor za avtorizacijo bralne naprave
(Vir: program Adobe Digital Editions)

1.2.4 Prenos e-knjige na bralnik

Na bralnik si lahko knjigo prenesemo s pomočjo programa ADE, in sicer po zaključenem zgoraj omenjenem postopku za branje e-knjig na računalniku. Bralnik povežemo z računalnikom ter ga v programu ADE poiščemo pri napravah oziroma Devices. Bralnik avtoriziramo in nanj

¹ končnica datoteke Adobe Content Server Message

Petek, J., Uporaba elektronskih knjig portala Biblos: zadovoljstvo uporabnikov s storitvijo in ponudbo gradiva. Pisna naloga za bibliotekarski izpit

prenesemo izposojeno knjigo. Na videz enostavno, a vendar prav pri teh korakih pri uporabnikih lahko nastanejo težave.

1.2.5 Prednosti e-knjig

V reviji Knjižnica sta avtorja članka Elektronska knjiga - knjiga brez papirja (Ločniškar-Fidler in Fidler, 2003) navedla prednosti e-knjige, kot so: dostopnost gradiva 24/7, nižja cena kot tiskana knjiga, ni naklad in zalog, hkratna uporaba iste e-knjige, preprost način zamenjave starejše izdaje z novo, obstoj e-knjige, ki je v tiskani obliki ni več, programske možnosti zapisovanja opomb, iskanja ključnih besed, nastavljanje velikosti črk, prijaznejše do okolja, prostorski prihranek, ni fizičnih poškodb.

Prednost izposoje e-knjig je vsekakor v tem, da se za uporabo le-teh ni potrebno ozirati na čas ali lokacijo. Uporabniku ni potrebno skrbeti ali je knjižnica odprta ali se uporabnik nahaja doma ali v tujini. E-knjige so mu vedno na voljo noč in dan, kar je velika prednost pred običajno izposojjo gradiva v fizičnih knjižnicah. Uporabniku prav tako ni potrebno skrbeti, kdaj mora knjigo vrniti, saj se le-ta samodejno "vrne" postane neaktivna po štirinajstih dneh izposoje. Posledica avtomatizma je tudi, da e-knjige ne poznajo zamudnin. Glede na to, da ima uporabnik na voljo za izposojjo štiri e-knjige naenkrat, omogoča Biblos tudi predčasno vrnitev e-knjige ter s tem omogoči uporabniku izposojjo novih e-knjig v krajšem času.

Izjemnega pomena se je v letošnjem letu pokazala ta bistvena prednost e-knjig, ko so se morale knjižnice zapreti. Takrat so knjižnice pospešeno začele promovirati uporabo elektronskih knjig preko spletnega okolja, radia in televizije. V okviru finančnih možnosti so knjižnice pospešeno nabavljale e-knjige ter tako omogočile svojim članov večji izbor le-teh preko portala Biblos, ki je v tem času ponujal čez 4000 različnih naslovov.

Promocija knjig je bila medijsko zelo velika. V Gorenjskem glasu, Dnevniku, spletni strani Beletrina in raznih drugih spletnih portalih je bilo zapisano o odmevni akciji Branje na klik (Slika 2). V akciji so se združili Nacionalna univerzitetna knjižnica, založba Beletrina, Združenje splošnih knjižnic in Inštitut informacijskih znanosti ter širili informacije o možnosti dostopa do e-knjig ter promovirali digitalno branje v slovenskem jeziku preko platforme Biblos in Digitalne

Petek, J., Uporaba elektronskih knjig portala Biblos: zadovoljstvo uporabnikov s storitvijo in ponudbo gradiva. Pisna naloga za bibliotekarski izpit

knjižnice Slovenije. Beletrina (2020) je na svoji spletni strani ob tem tudi omenila, da so knjižnice novim članom omogočile brezplačni spletni vpis, ki je vsekakor pripomogel tudi k višji izposoji e-knjig.

Slika 2: Branje na klik
(Vir: Beletrina, 2020)

1.2.6 Kaj je še dobro vedeti o Biblos e-knjigah?

Za Biblos e-knjige se uporablja format EPUB² z zaščito Adobe DRM (Digital Right Management). Adobe DRM zaščita zagotovi, da prenesena e-knjiga ni dostopna drugemu uporabniku, saj preko avtorizacije naprave le-to opremi z unikatnim digitalnim ključem. Zaradi tega lahko isti uporabnik na različnih napravah, ki jih je avtoriziral z enakimi podatki, uporablja isto e-knjigo na več napravah. Na tak način ni mogoče e-knjige širiti nezakonito (Zamida, 2014).

E-knjige Biblos lahko beremo na različnih napravah: računalnikih, mobilnih napravah z iOS in Android operacijskim sistemom ter nekaterimi bralniki.

---

² kratica za electronic publication

Petek, J., Uporaba elektronskih knjig portala Biblos: zadovoljstvo uporabnikov s storitvijo in ponudbo gradiva. Pisna naloga za bibliotekarski izpit

Kakšne oblike e-knjig ponuja Biblos, je predvsem pomembno ob nakupu namenskega bralnika, kajti vsi bralniki ne podpirajo EPUB formata z zaščito DRM. Eden od bralnikov, ki ne podpira e-knjig Biblos, je Kindle, ki je namenski bralnik za Amazonove knjige (Bläsi in Rothlauf, 2013).

Preko spletne platforme Biblos si uporabnik na bralno napravo prenese e-knjigo v formatu ACSM, ki jo šele nato namenski program, Adobe Digital Editions ali mobilna aplikacija Biblos2, pretvori v bralni način oblike EPUB. Na te podatke se po navadi ne oziramo in večino uporabnikov to tudi ne zanima, vse dokler se ne pojavijo različne težave pri uporabi Biblos platforme ali programske opreme ADE. Zaradi iskanje alternativne rešitve za branje e-knjig, torej druge programske opreme ali aplikacije, je potrebno vedeti, da je format Biblos e-knjig EPUB in da je zaščiten z Adobe DRM. Na podlagi teh podatkov lahko poiščemo različne alternativne aplikacije, ki nam v morebitnem nedelovanju Biblos platforme priskočijo na pomoč.

Od samega začetka platforme Biblos si je bilo potrebno zaradi Adobe DRM zaščite e-knjig brezplačno pridobiti tudi Adobe ID³. S temi podatki smo nato avtorizirali svojo bralno napravo ter tako bili že tik pred branjem izbrane e-knjige. Tega postopka na srečo uporabnikov ni potrebno več izvesti na tak način, saj je Adobe, sicer že pred leti, omogočil poenostavljen postopek avtorizacije z Vendor ID (Bowers, 2012). S posodobljeno verzijo Biblos2 se je uvedel nov, krajši način izvajanja avtorizacije bralne naprave. Za postopek avtorizacije se uporablja tako imenovani Vendor ID: inkBOOK. Torej na mestu, kjer smo prej vpisovali Adobe ID, sedaj vpišemo ali izberemo inkBOOK kot eBook Vendor ter nadaljujemo z vpisom pripadajočega uporabniškega imena in gesla, ki je sedaj enak prijavnim podatkom v platformi Biblos. Vsekakor je postopek avtorizacije naprave sedaj enostavnejši za uporabnika.

Slovenska platforma Biblos za izposajo e-knjig je pomembna za slovenske knjižnice, a vendar ni edina na slovenskem ozemlju. V knjižnicah obalnokraškega območja Slovenije je prisotna italijanska platforma za izposajo e-knjig in drugih digitalnih vsebin, in sicer MediaLibraryOnLine. O slednji in še dveh knjižničnih platformah za izposajo e-knjig in drugih digitalnih vsebin smo v nadaljevanju na kratko povzeli bistvene podatke.

---

³ registracijski račun pri Adobe.com

1.3 TUJE PLATFORME ZA IZPOSOJO E-KNJIG

Po svetu se uporabljajo komercialne in knjižnične platforme za nakup in/ali izposajo e-knjig. Pregledali smo tri knjižnične platforme za izposajo e-knjig, ki se uporabljajo tako v Evropi kot drugod po svetu. Izbrali smo ameriški OverDrive, nemški Onleihe in italijanski MediaLibraryOnLine. Preverili smo, v katerih državah se uporabljajo, koliko knjižnic je povezanih vanje, po kakšnem principu si lahko uporabniki izposojajo e-knjige oziroma kakšne možnosti imajo knjižnice pri izbiri načina izposoje in koliko naslovov je dostopnih za uporabnike.

1.3.1 OverDrive

Okoli 50.000 knjižnic in šol iz 78 držav je vključenih v digitalno knjižnico OverDrive. Izmed različnih knjižnic so v OverDrive vključene tudi javne knjižnice iz evropskih držav, in sicer iz Avstrije, Švice, Nemčije, Nizozemske, Danske, Švedske, Finske, Norveške, Estonije, Irske, Islandije in Združenega kraljestva (OverDrive, b. d. A).

Digitalna knjižnica vsebuje preko milijon naslovov e-knjig, avdio knjig, revij in pretočnih video vsebin, dostopnih 24/7. Knjižnice si z nakupom zgradijo svojo zbirko, iz katere si lahko uporabniki izposodijo izbrano gradivo preko različnih aplikacij (Libby, OverDrive), preko brskalnikov, bralnikov, Kindle naprav.

OverDrive ponuja več modelov za izposajo e-knjig, tako si lahko knjižnice po svoji presoji izberejo, kateri model bodo uporabile. Podobno kot slovenskim knjižnicam omogoča Biblos model z 52 izposojami, enako ponuja tudi OverDrive knjižnicam, vendar je to le ena od štirih možnosti, ki jih omogoča. Knjižnice lahko izbirajo še med modelom en izvod en uporabnik, mesečni zakup naslovov, ki si jih lahko hkrati izposodi neomejeno število uporabnikov, dokler se ne izčrpa namenjeni mesečni proračun ali se doseže zgornja meja planiranih izposoj. Kot četrti model omogoča neomejeno število izposoj določenega založnika (OverDrive, b. d. B).

Petek, J., Uporaba elektronskih knjig portala Biblos: zadovoljstvo uporabnikov s storitvijo in ponudbo gradiva. Pisna naloga za bibliotekarski izpit

1.3.2 Onleihe

Onleihe je digitalni medijski portal nemško govorečih knjižnic, ki omogočajo izposajo e-knjig, avdio knjig, e-revij in e-časopisov, glasbeno in video vsebino ter različne digitalne tečaje (jezikovne, računalniške, za prosti čas, ...). S portalom je povezanih čez 3.300 knjižnic iz Nemčije, Avstrije, Italije, Belgije, Francije, Švice in internacionalni inštitut Goethe-Institute (Onleihe, b. d. C) ter knjižnice iz Danske in Lihtenštajna (Onleihe, b. d. A).

Onleihe deluje po principu fizične izposoje knjig, kolikor izvodov, toliko izposoj naenkrat oziroma po večini en izvod en uporabnik. Enako kot pri fizični izposoji je na portalu Onleihe možna tudi rezervacija izposojenega gradiva (Onleihe, b. d. B).

Preko Goethe-Institute Slovenien se lahko brezplačno registriramo in začnemo z uporabo platforme Onleihe, ki ga Goethe-Institute nudi le uporabnikom s prebivališčem izven nemškega govornega prostora (Goethe-Institute, b. d. A). Trenutno je na Onleihe preko Goethe-Institute dostopnih čez 12.500 e-knjig, brez ostalih digitalnih vsebin, ki jih je okoli 4.000 (Goethe-Institute, b. d. B).

1.3.3 MediaLibraryOnLine (MLOL)

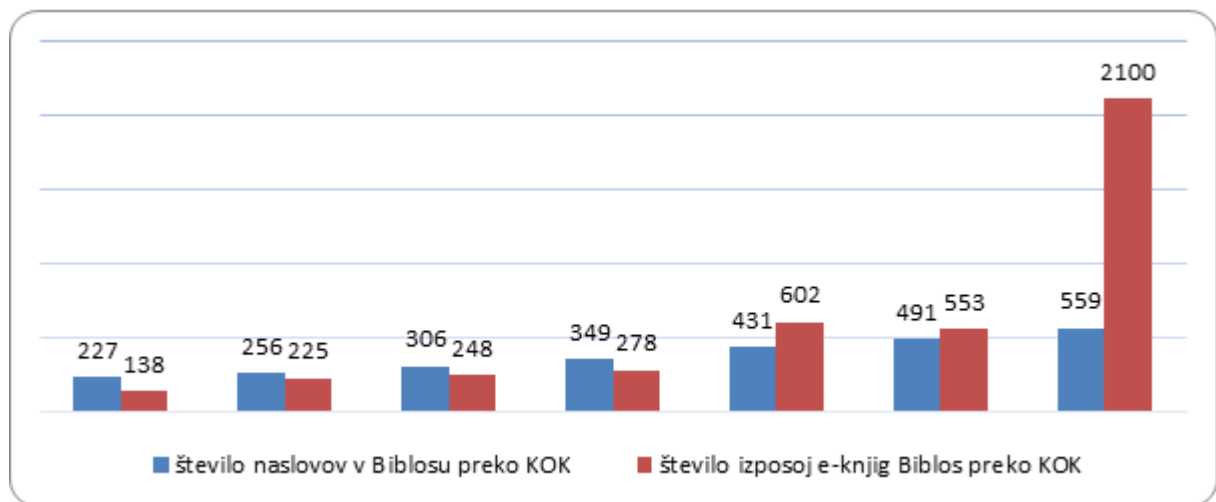
Prva italijanska digitalna platforma za izposajo e-knjig omogoča preko 5.500 knjižnicam iz Italije in drugih držav izposajo različnih digitalnih vsebin. Uporabniki si lahko izposodijo e-knjige in avdio knjige, glasbene in video posnetke, časopise, zbirke slikovnega gradiva. V tej platformi je zajet tudi PressReader (MediaLibraryOnLine, b. d. A). Poleg Italije uporabljajo MLOL nekatere knjižnice po Švici, Sloveniji, Franciji, Nemčiji, Belgiji, Srbiji, Španiji, Japonski, Peruju, Čilu, Kanadi in Avstraliji. S strani Slovenije je članica Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper (MediaLibraryOnLine, b. d. B). Na spletni strani MLOL je v katalogu zabeleženih čez 450.000 za izposajo elektronskih vsebin ter čez dva milijona digitalnih vsebin odprtega tipa (MediaLibraryOnLine, b. d. C).

Petek, J., Uporaba elektronskih knjig portala Biblos: zadovoljstvo uporabnikov s storitvijo in ponudbo gradiva. Pisna naloga za bibliotekarski izpit

1.4 PREGLED PONUDBE BIBLOS E-KNJIG V KOK IN STATISTIKA UPORABE

Koroška osrednja knjižnica je preko portala Biblos, na dan 6. oktober 2020, omogočala svojim članom 559 naslovov e-knjig. Nabor e-knjig se z leti postopoma povečuje. Seznam Biblos e-knjig lahko preverimo v spletnem portalu Biblos ali preko spletne strani COBISS+.

Zanimala nas je statistika izposoje e-knjig v knjižnici KOK od vsega začetka, od leta 2014, do danes. Podatke o številu naslovov in izposoji e-knjig smo pridobili iz statističnih podatkov o splošnih knjižnicah preko BibSiSt Online (Narodna in univerzitetna knjižnica, b. d.). Za leto 2020 smo podatke o izposoji e-knjig pridobili preko programske opreme COBISS3 (na dan 6. oktober 2020). Kljub temu, da leto še ni zaključeno, je iz grafa (Slika 3) jasno razvidno, da je izposoja na letni ravni zelo narasla, in sicer na 2100 izposoj.

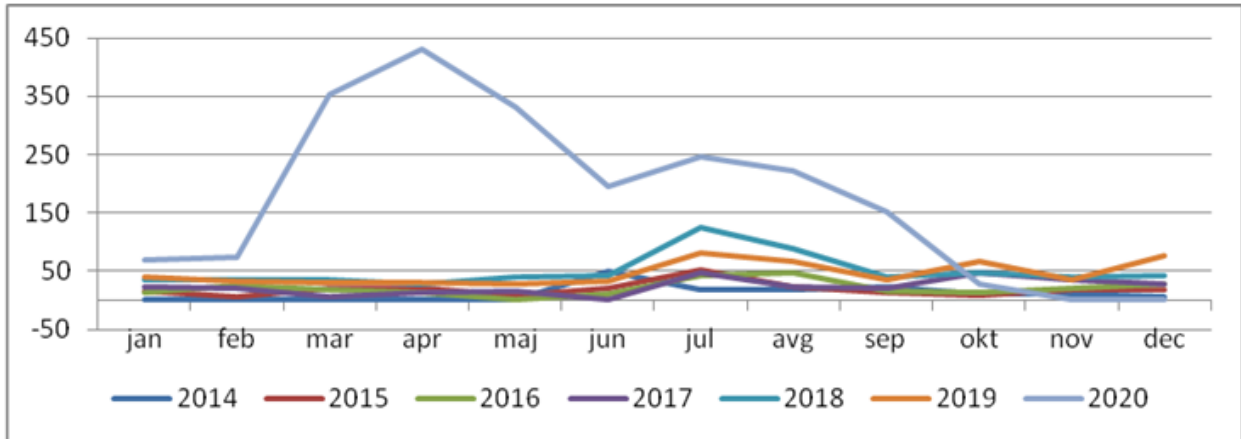

Slika 3: Število izposoj in naslovov e-knjig v KOK
(Vir: COBISS3 in Narodna in univerzitetna knjižnica, b. d.)

Razlog za povečanje izposoje e-knjig v letu 2020 je prav gotovo treba iskati v razglašeni epidemiji COVID-19, ki je trajala od 12. marca do 31. maja 2020.

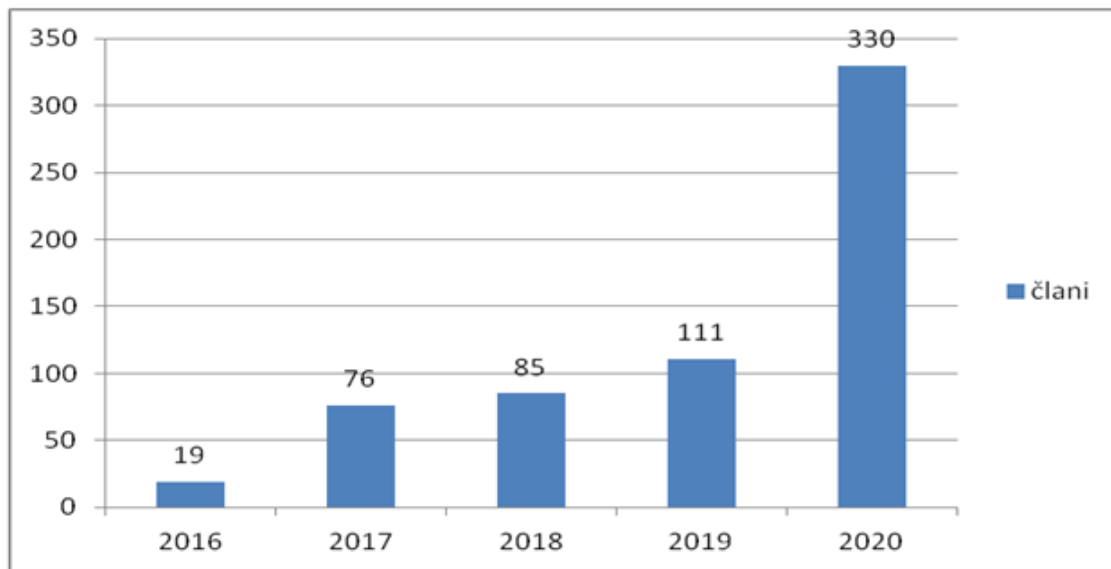
Če pogledamo sedaj še podatke na mesečni ravni (Slika 4), lahko vidimo, da je izposoja e-knjig imela ravno nekje na polovici epidemije svoj vrh, ko je bila knjižnica zaprta. Iz grafa na Sliki 4 je razvidno tudi, da si člani med poletnimi počitnicami izposojajo več e-knjig kot ostale mesece. Prav tako je opazna razlika v izposoji tudi v zimskem času.

Petek, J., Uporaba elektronskih knjig portala Biblos: zadovoljstvo uporabnikov s storitvijo in ponudbo gradiva. Pisna naloga za bibliotekarski izpit

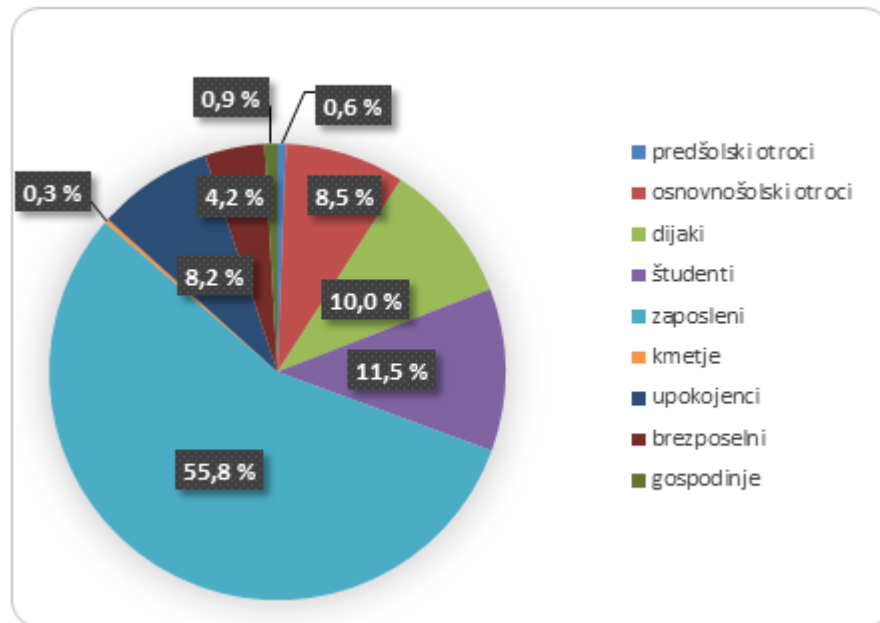
Slika 4: Izposoja e-knjig po mesecih za obdobje 2014–2020
(Vir: COBISS3)

Glede na izposajo e-knjig nas je še zanimalo, koliko je članov, ki so si v teh letih izposojali knjige. Podatke smo pridobili iz programske opreme COBISS3. Za leti 2014 in 2015 ni bilo podatkov, kajti leta 2016 je KOK prešla iz programske opreme COBISS2 na COBISS3. Iz grafa na Sliki 5 lahko vidimo, da se je v letošnjem letu za izposajo e-knjig na novo odločilo 219 članov knjižnice.

Slika 5: Število članov, ki so si izposodili e-knjige v letih 2016–2020
(Vir: COBISS3)

Preverili smo tudi člane glede na kategorijo in ugotovili, da so si v letu 2020 največ e-knjig izposodili zaposleni, nato sledijo študenti, dijaki in upokojenci (Slika 6).

Slika 6: Prikaz članov po kategoriji, ki so si izposodili e-knjige v letu 2020 (Vir: COBISS3)

2 RAZISKOVALNI PROBLEM

Današnje življenje je zelo vpeto v virtualni prostor na drugi strani naših računalniških naprav. V virtualnem okolju oziroma digitalnem okolju nam informacijski viri in e-knjige olajšajo in skrajšajo marsikatero pot do fizičnega vira in iskanih informacij. Ob pisanju tega dokumenta smo ugotovili, da smo v tej nalogi uporabili skoraj vse vire v elektronski obliki, četudi obstajajo v fizični obliki. Zbornik Raziskovalne metode v bibliotekarstvu, informacijski znanosti in knjigarstvu urednice Šauperl Alenke obstaja v fizični obliki. Z digitalizacijo se je preselila v Digitalno knjižnico Slovenije ter tako postala dostopna v vsakem trenutku. Fizična knjiga se je »preoblekla« v e-knjigo. Strokovne e-knjige so svoje uporabnike našle že pred leti, sedaj si pot utirajo še leposlovne in druge e-knjige za vsakdanje branje, sprostitev in prosti čas. S platformo Biblos so tudi v Sloveniji prav te knjige našle svoje uporabnike in tudi raziskovalce, ki želijo preveriti marsikatero dejstvo in hipotezo.

Naš predmet raziskovanja je bila uporaba elektronskih knjig portala Biblos v Koroški osrednji knjižnici dr. Franca Sušnika Ravne na Koroškem.

Petek, J., Uporaba elektronskih knjig portala Biblos: zadovoljstvo uporabnikov s storitvijo in ponudbo gradiva. Pisna naloga za bibliotekarski izpit

2.1 NAMEN IN CILJI

Raziskati smo želeli dejansko uporabo e-knjig na portalu Biblos in izvedeti, v kolikšni meri in s kakšnimi težavami se člani srečujejo pri uporabi e-knjig, kako zadovoljni so s portalom Biblos in izborom e-knjig, ki jih KOK omogoča preko tega portala.

Naše predpostavke so bile naslednje:

- Člani KOK imajo pri prijavi v portal Biblos težave.
- Člani KOK imajo pri prenosu e-knjig na bralno napravo težave.
- Člani KOK so zadovoljni z izborom e-knjig, ki jih knjižnica omogoča preko portala Biblos.

Poleg teh postavk nas je zanimalo še, kje so člani KOK izvedeli za portal Biblos in njegove e-knjige, kako dolgo jih že prebirajo, koliko so jih že prebrali, ali te knjige tudi dejansko preberejo in na kateri napravi berejo e-knjige. Poleg naštetega so nas zanimali še osnovni demografski podatki članov KOK.

Kot metodo raziskovalnega problema smo uporabili kvantitativno metodo. Raziskovalni podatki so bili pridobljeni s pomočjo spletnega anketnega vprašalnika, ki smo ga pripravili v platformi 1KA oziroma 1KA Arnes. Vseboval je osemnajst vprašanj, od tega so bila štiri vprašanja vezana na pogoj oziroma vejitev glede na prejšnje vprašanje, tri vprašanja so vsebovala likertovo merilno lestvico zadovoljstva. Vprašanja so bila pol odprtega tipa (Ambrožič, 2005).

Raziskavo smo izvedli med polnoletnimi člani KOK, ki so imeli v sistemu COBISS3 zabeležen svoj e-naslov, preko katerega smo poslali povabilo za sodelovanje v anketi.

Rezultati bi se lahko posploševali na vse ostale polnoletne člane, ki jih z izborom nismo zajeli (niso imeli vpisanega e-naslava). Vsekakor bi lahko bili rezultati primerljivi s podobnimi raziskavami v drugih splošnih knjižnicah.

Z raziskavo smo pridobili podatke o zadovoljstvu s storitvijo portala Biblos in s ponudbo e-knjig, ki jih KOK omogoča preko portala oziroma platforme Biblos.

Petek, J., Uporaba elektronskih knjig portala Biblos: zadovoljstvo uporabnikov s storitvijo in ponudbo gradiva. Pisna naloga za bibliotekarski izpit

Rezultati raziskave bodo upoštevani pri nadaljnjih izobraževalnih delavnicah za uporabnike. Prav tako bodo pridobljene informacije glede zadovoljstva izbora e-knjig upoštevane kot usmeritev pri nabavi e-knjig. Identificirane težave, ki se pojavijo pri izposoji in prenosu e-knjig, bodo posredovane ponudniku za morebitne izboljšave.

2.2 REZULTATI ANKETNEGA VPRAŠALNIKA

Povezavo na anonimno spletno anketo smo 12. avgusta 2020 razposlali na elektronske naslove članov KOK. Čez štirinajst dni smo članom razposlali zahvalo oziroma ponovno povabilo, da lahko anketo še vedno rešijo, če je med tem časom še niso. Anketo smo zaključili 16. septembra 2020.

Prejeli smo 143 ustrezno izpolnjenih spletnih anket. V letu 2020 si je e-knjigo izposodilo 330 članov KOK (Slika 5). Prejete ankete torej predstavljajo več kot 43 odstotkov članov KOK, ki so si izposodili e-knjigo.

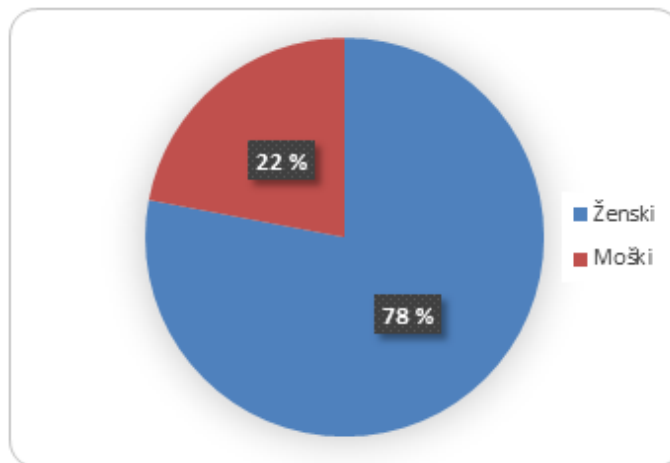
V nadaljevanju sledijo najprej razlage demografskih podatkov, nato vsebinskih, vezanih na uporabo e-knjig portala Biblos.

2.2.1 Demografski podatki anketirancev

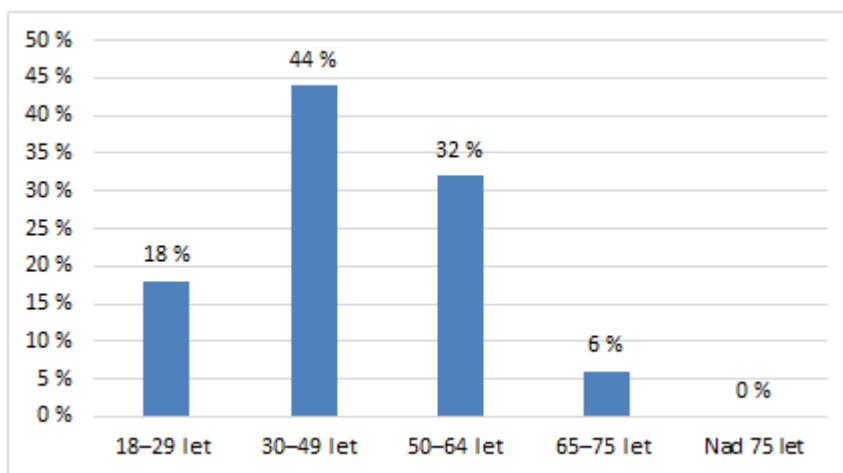
Demografske podatke smo zbrali s tremi vprašanji (Q16-Q18, glej Priloga 1), ki so bila vezana na spol, starost in delovni status anketirancev.

Anketo je izpolnilo 143 anketirancev, od tega je bilo skoraj 80 odstotkov ženskega spola (Slika 7). Glede starostne skupine jih je bilo največ med leti 30 in 49, in sicer 44 odstotkov anketirancev (Slika 8). Po delovnem statusu je bilo največ anketirancev s statusom zaposleni, skoraj 70 odstotkov (Slika 9).

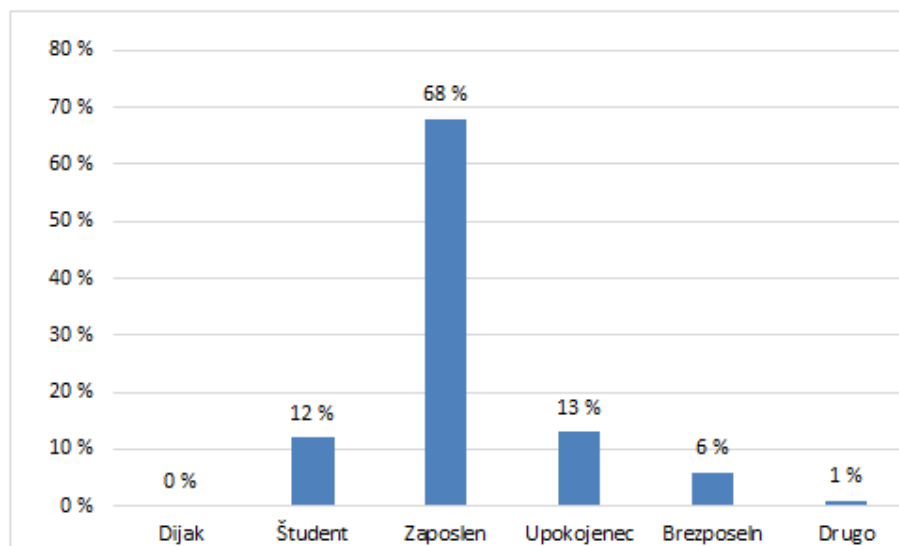
Petek, J., Uporaba elektronskih knjig portala Biblos: zadovoljstvo uporabnikov s storitvijo in ponudbo gradiva. Pisna naloga za bibliotekarski izpit

Slika 7: Prikaz anketirancev glede na spol

Slika 8: Prikaz anketirancev glede na starostno skupino

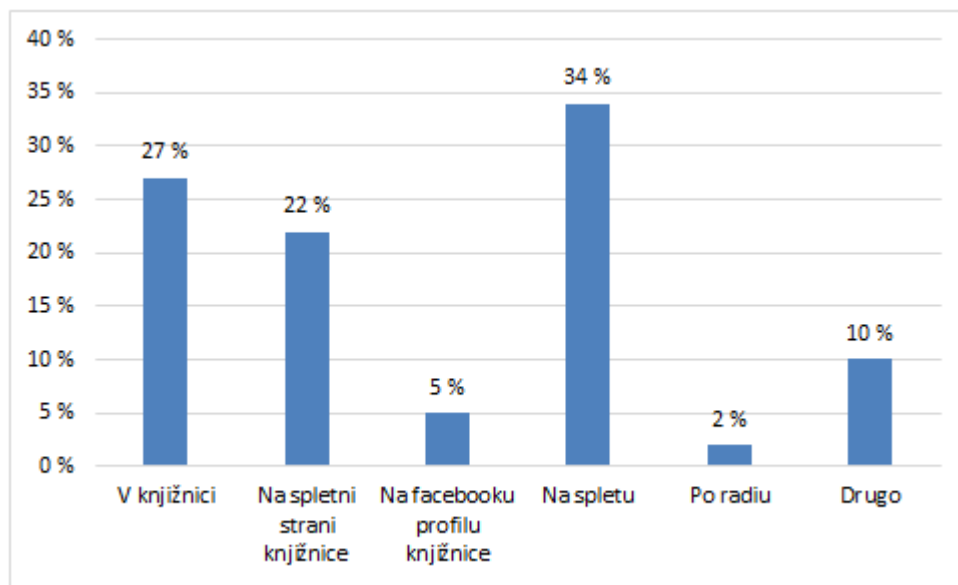
Slika 9: Prikaz anketirancev glede na delovni status

2.2.2 Vsebinska vprašanja ankete in odgovori

Q1 - Preko spletnega portala Biblos in mobilne aplikacije Biblos2 si lahko člani Koroške osrednje knjižnice brezplačno izposodite elektronske knjige. Kje ste izvedeli za izposajo elektronskih knjig preko spletnega portala Biblos?

Ob fizičnem ali virtualnem obisku knjižnice je o izposoji e-knjig portala Biblos izvedelo 54 odstotkov anketirancev. Preko različnih spletnih strani oziroma svetovnega spleta je informacije dobilo 34 odstotkov anketirancev. 10 odstotkov anketirancev je o izposoji izvedelo preko priporočil sorodnikov, prijateljev in znancev (Slika 10).

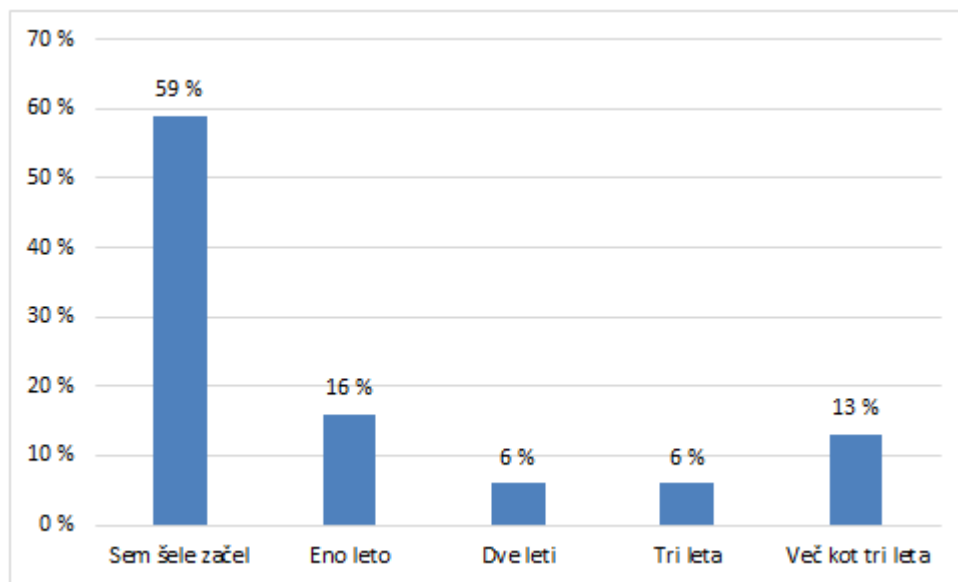
Slika 10: Kanali, preko katerih so anketiranci izvedeli o izposoji e-knjig portala Biblos

Q2 - Kako dolgo si že izposojate elektronske knjige?

Največ anketirancev je z uporabo e-knjig začelo šele v letošnjem letu, kar potrdi izpis iz COBISS3 (Slika 5). Enoletnih uporabnikov je 16 odstotkov. Stalnih⁴ bralcev e-knjig je 13 odstotkov. Anketirancev, ki uporabljajo e-knjige dve do tri leta je enako, in sicer 6 odstotkov (Slika 11).

⁴ tisti bralci oziroma člani, ki si izposojajo e-knjige že več kot tri leta

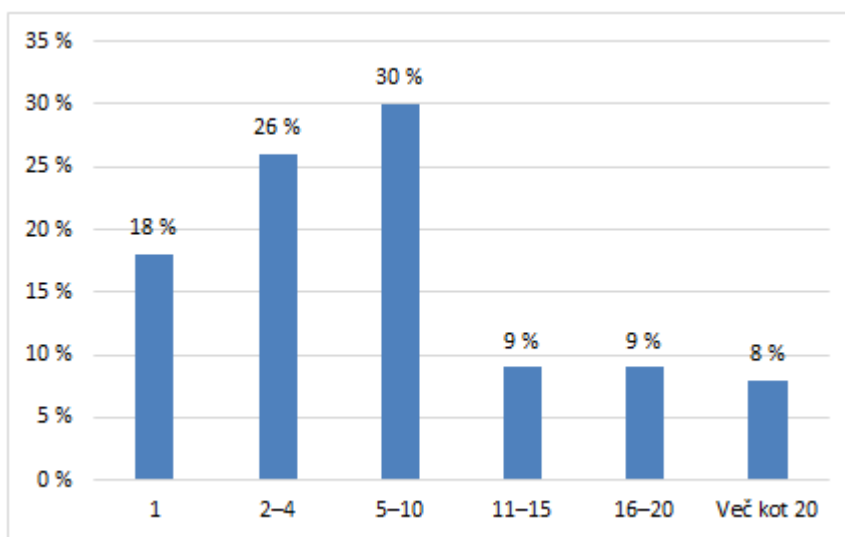
Petek, J., Uporaba elektronskih knjig portala Biblos: zadovoljstvo uporabnikov s storitvijo in ponudbo gradiva. Pisna naloga za bibliotekarski izpit

Slika 11: Prikaz obdobja izposoje e-knjig s strani anketirancev

Q3 - Koliko elektronskih knjig ste si že izposodili?

Od pet do deset e-knjig si je izposodilo 30 odstotkov anketirancev. Enako število anketirancev, 9 odstotkov, si je izposodilo od enajst do dvajset e-knjig. Več kot dvajset knjig si je izposodilo 8 odstotkov anketirancev (Slika 12).

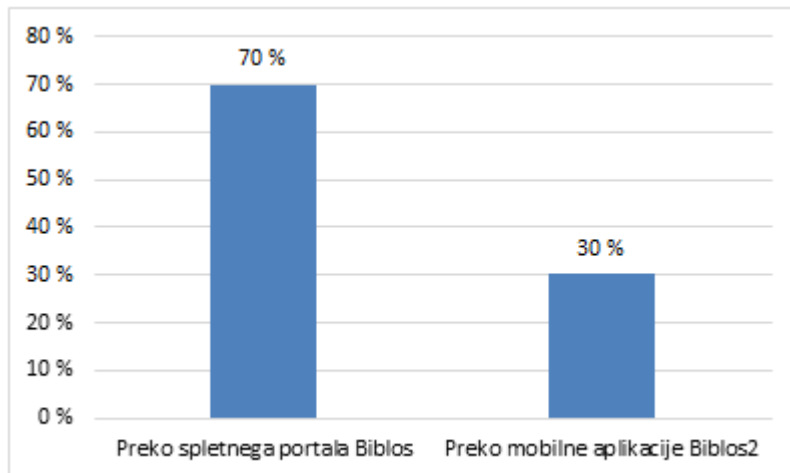

Slika 12: Število izposojenih knjig s strani anketirancev

Q4 - Prosimo, označite, kje si izposojate elektronske knjige.

Preko spletnega portala Biblos si raje kot preko mobilne aplikacije Biblos2 izposoja e-knjige 70 odstotkov anketirancev (Slika 13).

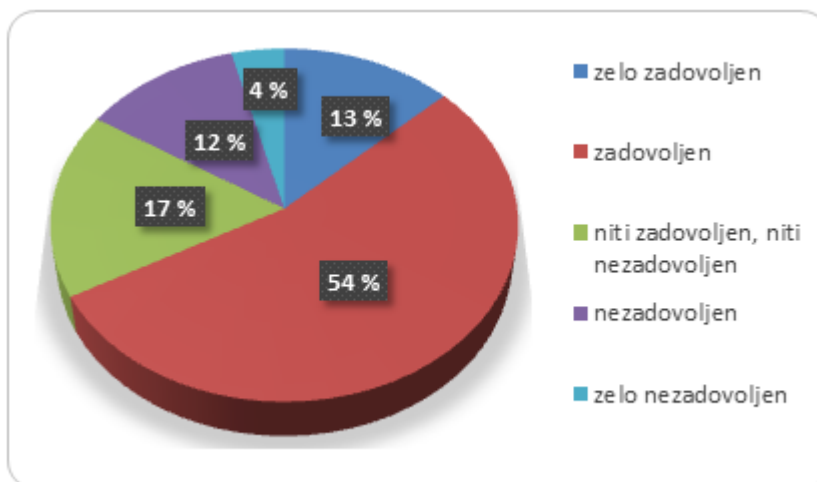
Petek, J., Uporaba elektronskih knjig portala Biblos: zadovoljstvo uporabnikov s storitvijo in ponudbo gradiva. Pisna naloga za bibliotekarski izpit

Slika 13: Izposoja e-knjig preko platforme Biblos

Q5 - Prosimo, označite, kako zadovoljni ste z delovanjem mobilne aplikacije Biblos2.

Glede na rezultate (Slika 14) lahko trdimo, da so anketiranci po večini zadovoljni z delovanjem mobilne aplikacije Biblos2, saj je to potrdilo 67 odstotkov anketirancev, ki uporabljajo aplikacijo Biblos2. Tako nezadovoljnih kot tistih, ki se niso posebej opredelili ali so zadovoljni ali ne, je skoraj enako.

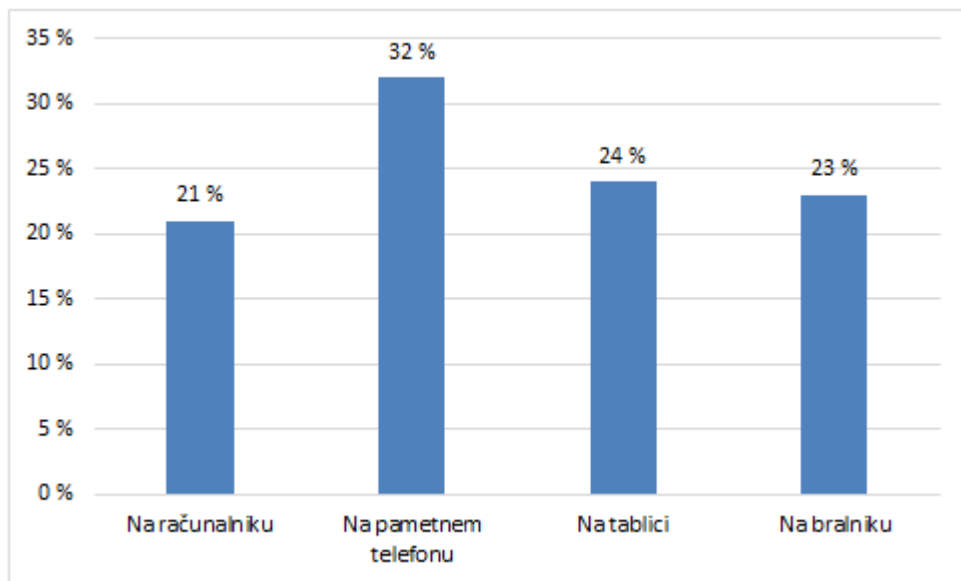

Slika 14: Zadovoljstvo z delovanjem mobilne aplikacije Biblos2

Q6 - Na katerih napravah ste že brali elektronske knjige?

E-knjige anketiranci najraje berejo na pametnem telefonu, 32 odstotkov. Uporaba ostalih naprav je skoraj enakovredna (Slika 15).

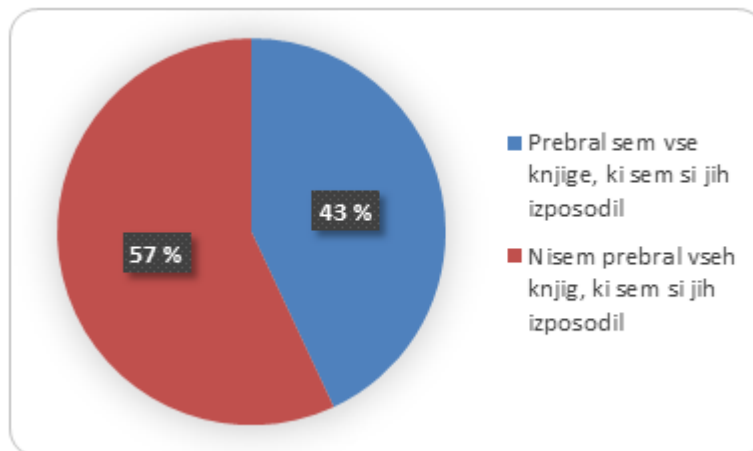
Petek, J., Uporaba elektronskih knjig portala Biblos: zadovoljstvo uporabnikov s storitvijo in ponudbo gradiva. Pisna naloga za bibliotekarski izpit

Slika 15: Uporaba naprav za branje e-knjig s strani anketirancev

Q7 - Ali ste izposojene elektronske knjige tudi prebrali?

Več kot polovica anketirancev ne prebere vseh izposojenih knjig (Slika 16).

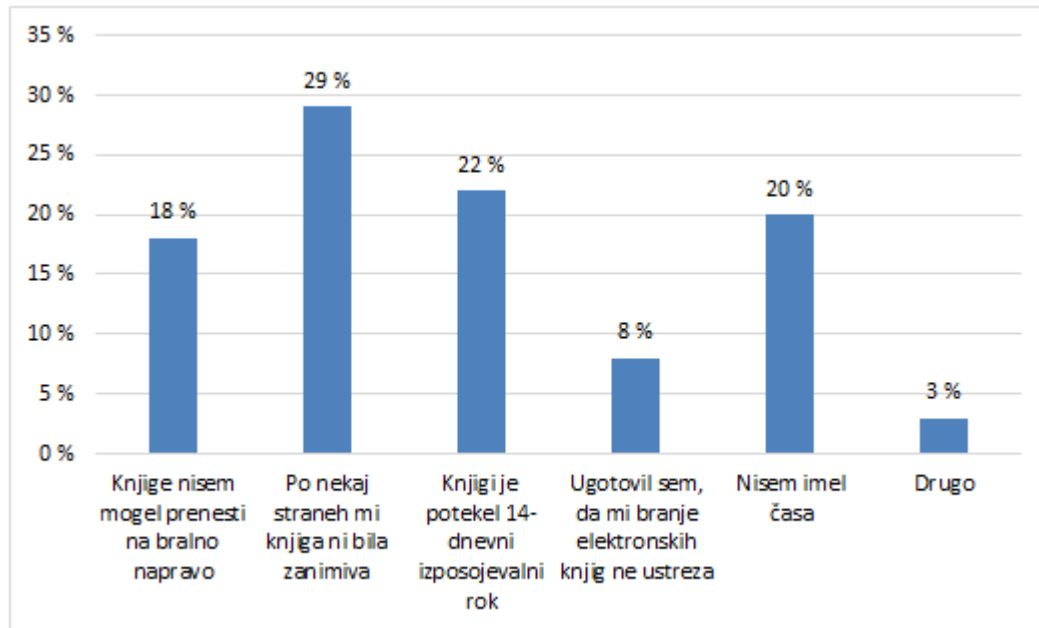
Slika 16: Prikaz dejansko prebranih e-knjig s strani anketirancev

Q8 - Zakaj niste prebrali vseh izposojenih elektronskih knjig?

Anketiranci so za najpogostejši vzrok, zakaj ne preberejo vseh izposojenih e-knjig, navedli, da jim knjiga po nekaj straneh ni bila zanimiva (Slika 17). V malo več kot petini primerov je knjigi potekel rok izposoje. 20 odstotkov anketirancev je izjavilo, da niso imeli časa. Zaradi težav pri prenosu e-knjig na bralno napravo le-teh ni prebralo 18 odstotkov anketirancev. Kot druge argumente, zakaj niso prebrali vseh izposojenih e-knjig, so anketiranci navedli še težave s

Petek, J., Uporaba elektronskih knjig portala Biblos: zadovoljstvo uporabnikov s storitvijo in ponudbo gradiva. Pisna naloga za bibliotekarski izpit

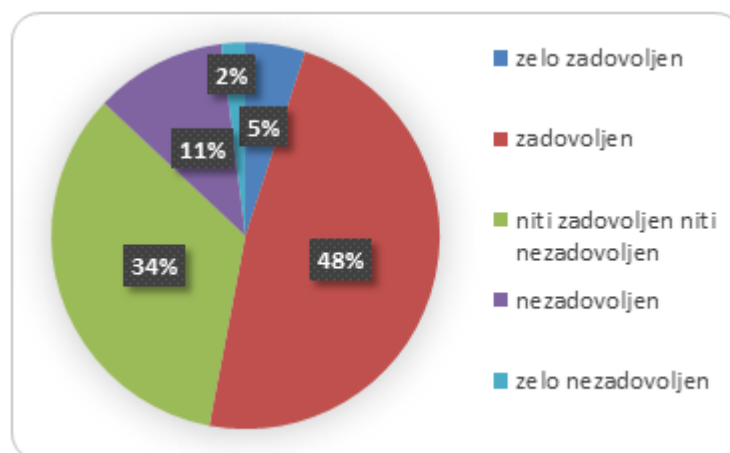
povečavo pisave na pametnem telefonu, nepravilno obliko e-knjige in boleče oči ob branju e-knjige.

Slika 17: Razlogi za neprebrane e-knjige s strani anketirancev

Q9 - Koroška osrednja knjižnica preko spletnega portala Biblos omogoča čez 540 elektronskih knjig. Prosimo, označite, kako zadovoljni ste z IZBOROM elektronskih knjig, ki jih KNJIŽNICA omogoča na spletnem portalu Biblos.

Iz grafa na Sliki 18 lahko vidimo, da je z izborom e-knjig več kot polovica anketirancev zadovoljna, 13 odstotkov jih je nezadovoljnih, 34 odstotkov anketirancev se je opredelilo kot niti zadovoljen niti nezadovoljen z izborom e-knjig.

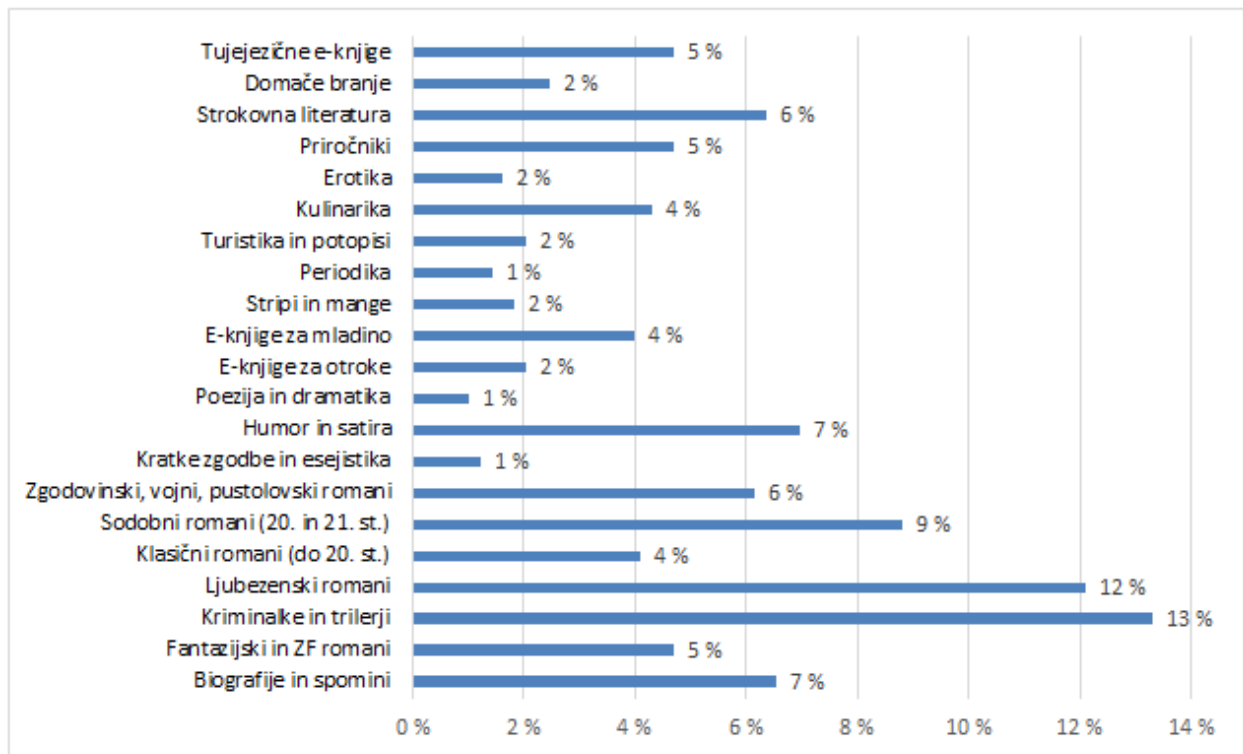

Slika 18: Zadovoljstvo anketirancev z izborom e-knjig, ki jih knjižnica omogoča

Petek, J., Uporaba elektronskih knjig portala Biblos: zadovoljstvo uporabnikov s storitvijo in ponudbo gradiva. Pisna naloga za bibliotekarski izpit

Q10 - Na spletnem portalu Biblos so knjige razvrščene v različne kategorije, po katerih iščete tiste, ki vas zanimajo. Označite, če bi za katero od kategorij želeli imeti večjo izbiro elektronskih knjig, kot jih sedaj ponuja knjižnica.

Največ anketirancev je izrazilo željo da bi radi imeli večji izbor kriminalk in trilerjev ter ljubezenskih romanov (Slika 19).

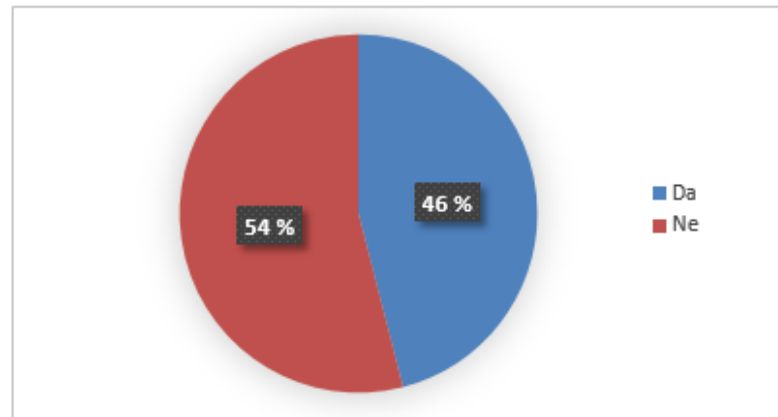

Slika 19: Želje po večji izbiri e-knjig glede na kategorije, ki so podane v platformi Biblos

Q11 - Ali ste imeli kdaj kakšne težave pri uporabi elektronskih knjig?

S težavami pri uporabi e-knjig se je srečalo 46 odstotkov anketirancev (Slika 20).

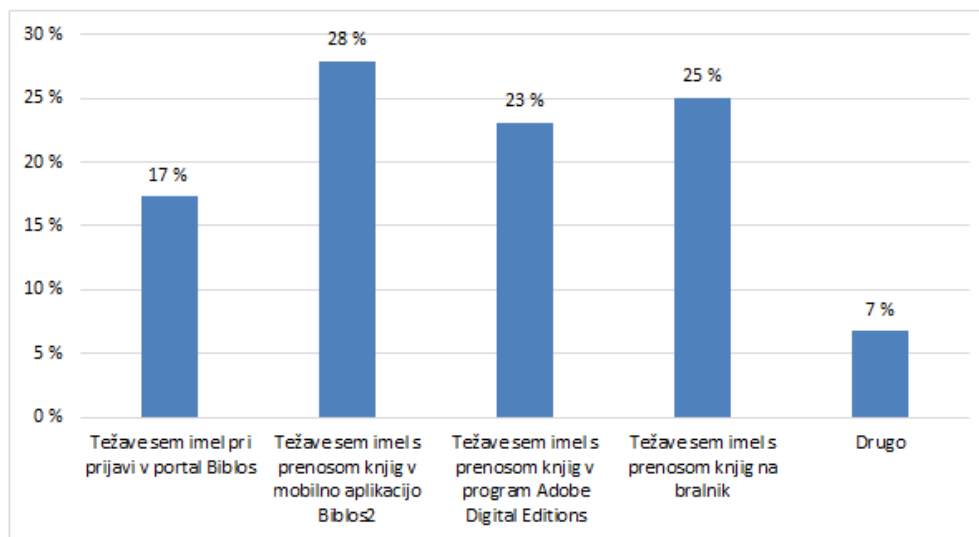
Petek, J., Uporaba elektronskih knjig portala Biblos: zadovoljstvo uporabnikov s storitvijo in ponudbo gradiva. Pisna naloga za bibliotekarski izpit

Slika 20: Delež anketirancev s težavami pri uporabi e-knjig

Q12 - Kakšne težave ste imeli?

Anketiranci so imeli največ težav s prenosom knjig v mobilno aplikacijo Biblos2 (Slika 21). Kot druga najpogostejša težava se je pokazala težava pri prenosu e-knjig na bralnik. Težave pri prenosu e-knjig v program Adobe Digital Editions je imelo 23 odstotkov anketirancev. Pri prijavi v portal Biblos je imelo težave 17 odstotkov anketirancev. Druge težave je imelo 7 odstotkov anketirancev. Ti so navedli: aplikacija včasih postane neodzivna, v besedilu ni bilo črke č, knjige ni bilo mogoče brati.

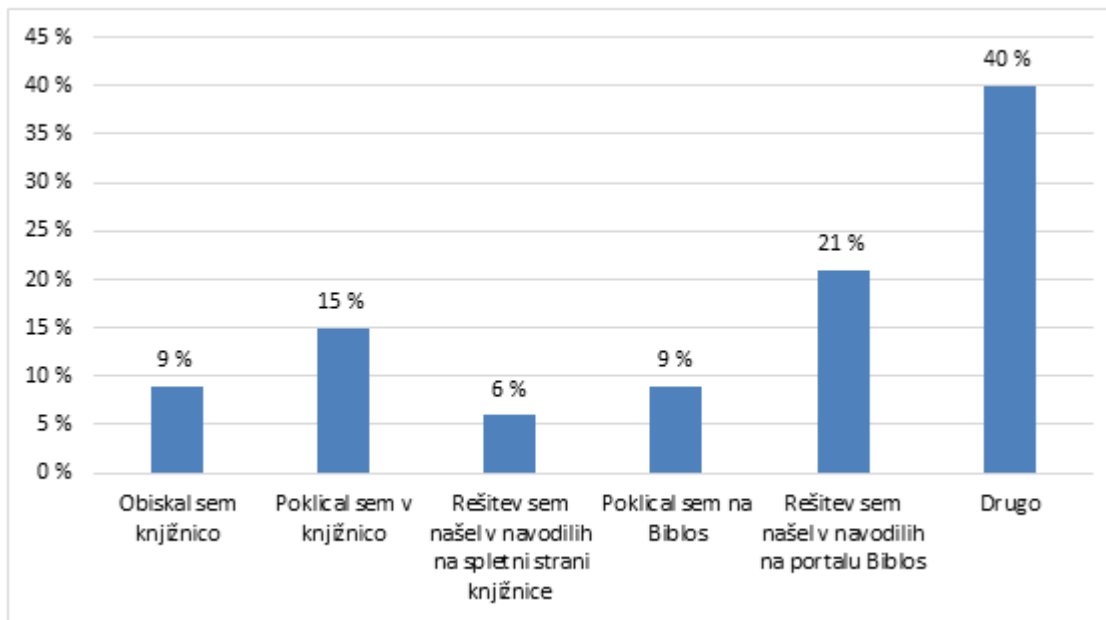
Slika 21: Težave pri uporabi e-knjig s strani anketirancev

Q13 - Na kakšen način ste rešili težave pri uporabi elektronskih knjig?

Največ anketirancev, 40 odstotkov, je izbralo iz vprašalnika možnost Drugo, kjer so navedli, da so težavo rešili sami oziroma je niso rešili. Ob pregledu navodil spletnega portala Biblos je

Petek, J., Uporaba elektronskih knjig portala Biblos: zadovoljstvo uporabnikov s storitvijo in ponudbo gradiva. Pisna naloga za bibliotekarski izpit

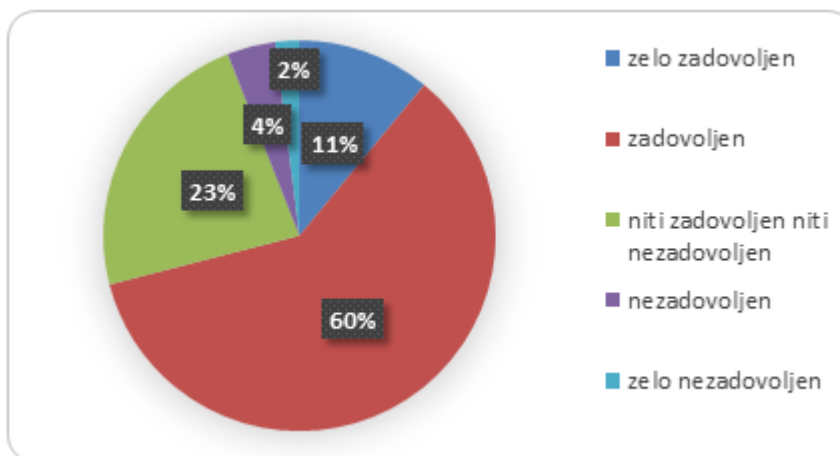
rešitve našlo 21 odstotkov anketirancev. Zaradi težav je v knjižnico poklicalo 15 odstotkov anketirancev (Slika 22).

Slika 22: Načini reševanja težav pri uporabi e-knjig s strani anketirancev

Q14 - Prosimo, označite, kako zadovoljni ste z uporabo storitev spletnega portala Biblos.

Glede na odstotek težav (46 odstotkov, Slika 20), ki jih imajo anketiranci pri uporabi e-knjig, je zanimivo, da je kljub temu 70 odstotkov anketirancev zadovoljnih z uporabo spletnega portala Biblos, nezadovoljnih jih je le 6 odstotkov. Tistih, ki so se opredelili kot niti zadovoljni niti nezadovoljni, je 23 odstotkov (Slika 23).

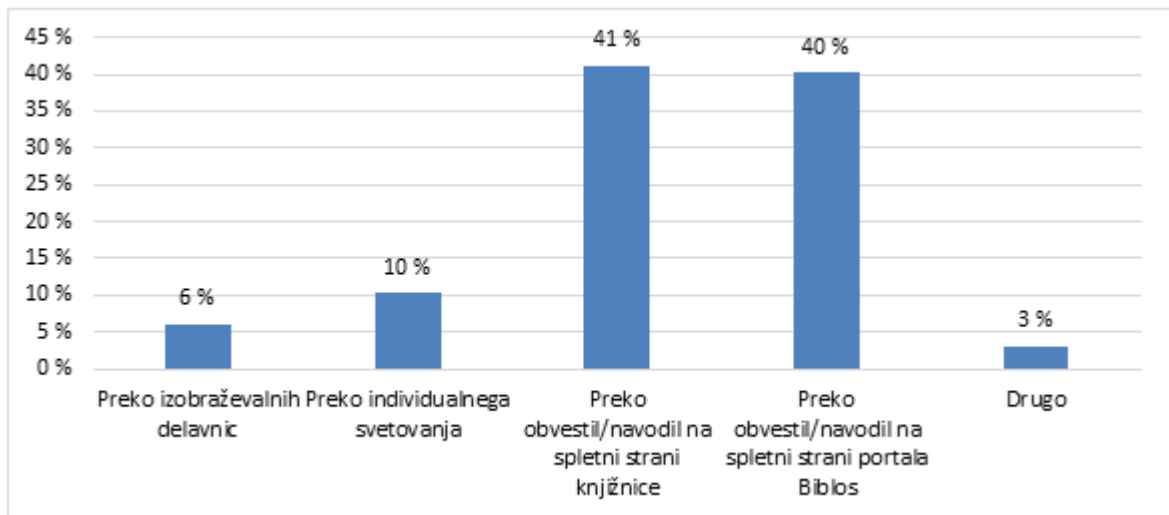
Slika 23: Zadovoljstvo anketirancev s spletnim portalom Biblos

Petek, J., Uporaba elektronskih knjig portala Biblos: zadovoljstvo uporabnikov s storitvijo in ponudbo gradiva. Pisna naloga za bibliotekarski izpit

Q15 - Na kakšen način bi želeli pridobiti informacije/novosti glede izposoje elektronskih knjig preko portala Biblos?

Spletni način pridobivanja informacij o izposoji elektronskih knjig je anketirancem najbližji. Preferirajo spletna obvestila tako na spletni strani knjižnice kot na spletni strani Biblos, kar je tudi lepo razvidno iz grafa na Sliki 24. Pod drugo so nanizali obveščanje preko spletne pošte. Zelo malo bi se jih odločilo za obisk izobraževalne delavnice ali individualnega svetovanja.

Slika 24: Preferirani načini obveščanja o novostih e-knjig portala Biblos s strani anketirancev

2.3 RAZPRAVA

Z anketo smo dobili kar nekaj pričakovanih odgovorov, vendar tudi nepričakovanih.

Zanimivo je dejstvo, da so anketiranci za izposajo e-knjig portala Biblos v največji meri izvedeli ravno preko virtualnega okolja, torej preko različnih spletnih strani in le nekaj malo več kot petina anketirancev je te informacije pridobila v knjižnici ob fizičnem obisku. Glede na ugotovljeno bi bila vsekakor smiselna nadaljnja promocija izposoje e-knjig preko »obeh svetov«, tako realnega kot virtualnega, saj lahko tako zajamejo čim večji krog novih potencialnih uporabnikov e-knjig.

Elektronske knjige Biblos so v Koroški osrednji knjižnici prisotne že šest let. Ob tem dejstvu je informacija, da je le 13 odstotkov anketirancev stalnih bralcev e-knjig kar nepričakovana in negativna. S stalnim bralcem seveda mislimo tiste, ki si že več kot tri leta izposojajo e-knjige. Na drugi strani je vsekakor dobra novica, da z uporabo pričenjajo tudi novi člani. Poleg tega je zelo

Petek, J., Uporaba elektronskih knjig portala Biblos: zadovoljstvo uporabnikov s storitvijo in ponudbo gradiva. Pisna naloga za bibliotekarski izpit

malo članov, ki so prebrali več kot dvajset knjig. Po podatkih o številu izposojenih e-knjig pri anketirancih bi lahko sklepali, da je e-knjiga zaenkrat še vedno le za občasno branje in bralcev še ni dovolj pritegnila, da bi jo uporabljali namesto ali vsaj vzporedno s tiskano knjigo.

Prav tako je zanimivo dejstvo, da anketiranci raje uporabljajo spletni portal Biblos za izposajo e-knjig kot mobilno aplikacijo Biblos2. Tisti, ki za izposajo uporabljajo mobilno aplikacijo, so zadovoljni z njenim delovanjem, kljub težavam s katerimi se srečujejo.

Za branje e-knjig anketiranci največ segajo po mobilnih telefonih, medtem ko na drugi strani skoraj enako radi berejo na tablicah, bralnikih in računalnikih.

Pri e-knjigah za vsako izposajo knjižnice dodatno plačujejo uporabo e-knjige (zaščito DRM). Zato nas je zanimalo, ali so anketiranci izposojeno knjigo tudi prebrali, in če ne, zakaj ne. Kar 57 odstotkov jih je odgovorilo, da niso prebrali vseh knjig, ki so si jih izposodili. Njihovi glavni vzroki so bili: po nekaj straneh mi knjiga ni bila zanimiva, knjigi je potekel 14-dnevni izposojevalni rok, nisem imel časa, knjige nisem mogel prenesti na bralno napravo.

Ena izmed predpostavk je bila, da so člani KOK zadovoljni z izborom e-knjig, ki jih knjižnica omogoča preko portala Biblos. Anketiranci so na to vprašanje odgovarjali preko likertove lestvice zadovoljstva. Več kot polovica anketirancev je zadovoljnih z izborom, veliko je tudi takšnih, ki se ne obremenjujejo z izborom (niti zadovoljni niti nezadovoljni) ter le nekaj je tistih, ki niso zadovoljni z izborom e-knjig. Na podlagi teh podatkov lahko potrdimo našo predpostavko, da so uporabniki zadovoljni z izborom e-knjig, ki jih knjižnica omogoča preko portala Biblos.

Na spletnem portalu Biblos so knjige razvrščene po kategorijah. Poleg zadovoljstva z izborom nas je zanimalo tudi, če bi anketiranci želeli imeti večjo izbiro e-knjig glede na katero od kategorij. Največ anketirancev je izrazilo željo po večjem izboru e-knjig za kategorijo kriminalke in trilerji ter ljubezenski romani.

Predpostavili smo tudi, da imajo uporabniki pri prijavi in prenosu e-knjig težave. Težave pri uporabi elektronskih knjig je imelo 46 odstotkov anketirancev, skoraj polovica, kar je veliko.

Petek, J., Uporaba elektronskih knjig portala Biblos: zadovoljstvo uporabnikov s storitvijo in ponudbo gradiva. Pisna naloga za bibliotekarski izpit

Anketiranci so imeli v največji meri težave s prenosom knjig v mobilno aplikacijo Biblos2, sledile so težave pri prenosu knjig na bralnik, težave s prenosom knjig v program Adobe Digital Editions ter težave pri prijavi v portal Biblos. Na podlagi teh podatkov lahko potrdimo obe predpostavki, da imajo uporabniki težave tako pri prijavi v portal Biblos kot tudi pri prenosu e-knjige na bralno napravo. Visok odstotek zaznanih težav z uporabo e-knjig je kar alarmanten in bo potrebno ukrepanje ali pri ponudniku ali v knjižnici z okrepljenim informiranjem uporabnikov o uporabi in postopkih prenosov e-knjig na različne naprave.

Člani oziroma anketiranci iščejo rešitve za nastale težave na spletni strani Biblos, nekaj jih pomoč išče preko klica v knjižnico, veliko jih samih najde rešitev, vendar je kar nekaj tudi takšnih, ki obupajo nad težavo oziroma ne najdejo rešitve. Tukaj bi lahko z različnimi ukrepi prišli do ugotovitev, kje se je zalomilo, da uporabniki ne želijo več brati e-knjig. Morda bi bil dovolj že telefonski pogovor ali osebni obisk v knjižnici, kjer bi zadevo skušali rešiti.

Preko likertove lestvice smo želeli ugotoviti tudi, kako zadovoljni so anketiranci z uporabo storitev spletnega portala Biblos. S portalom Biblos so anketiranci v veliki večini zadovoljni (71 odstotkov), nezadovoljnih jih je le 6 odstotkov. Zanimivo je dejstvo, da so uporabniki v veliki večini zadovoljni z uporabo portala, kljub temu, da je skoraj polovica anketirancev imela težave pri uporabi e-knjig.

Kot zadnje smo anketirance povprašali še o načinu informiranja o novostih, spremembah, uporabi e-knjig preko portala Biblos. S tem vprašanjem se je ponovno pokazalo, kako pomembno je virtualno okolje za pridobivanje informacij, saj je več kot 80 odstotkov anketirancev izrazilo željo po spletnem obveščanju (preko spletnih strani ali preko e-pošte).

2.3.1 Kratka primerjava rezultatov ankete s povprečnim uporabnikom servisa Biblos

Anketirane člane Koroške osrednje knjižnice lahko primerjamo s povprečnim uporabnikom servisa Biblos iz leta 2014 (Zamida, 2016).

Povprečni uporabnik iz leta 2014:

- ženskega spola,

Petek, J., Uporaba elektronskih knjig portala Biblos: zadovoljstvo uporabnikov s storitvijo in ponudbo gradiva. Pisna naloga za bibliotekarski izpit

- za Biblos je izvedela v knjižnici,
- stara med 30 in 50 let,
- e-knjigo si je izposodila na svojem računalniku,
- e-knjigo bere na mobilni napravi.

Povprečni uporabnik Biblos iz leta 2020 - anketiranec KOK:

- ženskega spola,
- za Biblos je izvedela na spletu,
- stara med 30 in 49 let,
- e-knjigo si izposodi preko spletnega portala Biblos,
- e-knjigo bere na pametnem telefonu.

Opazimo lahko, da so si podatki zelo podobni kljub šestletni razliki med pridobljenimi podatki. Spremembe so le glede pridobivanja informacij o e-knjigah. Pred šestimi leti so največ informacij o e-knjigah Biblos uporabniki dobili v knjižnicah, danes jih dobijo oziroma iščejo največ na spletu. Ženske še vedno prevladujejo kot bralke e-knjig, starost je ostala enaka.

Po teh dejstvih lahko sklepamo, da so nekateri naši rezultati vsekakor primerljivi s podobnimi študijami.

3 ZAKLJUČEK

Uporaba elektronskih knjig portala Biblos v Koroški osrednji knjižnici je od začetka, torej od 2014, do letošnjega leta počasi naraščala. V letošnjem letu je izposoja e-knjig poskočila skoraj za štirikrat, kar lahko pripišemo obdobju zaprtosti knjižnice v času COVID-19, ko člani knjižnice niso imeli dostopa do izposoje fizičnih knjig. Z naraščanjem izposoje je do knjižnice prišlo tudi več informacij o težavah pri uporabi e-knjig portala Biblos. Zaradi tega smo izpeljali spletno anketo, kjer smo člane KOK povprašali, kakšne težave imajo pri uporabi e-knjig portala Biblos, kako so zadovoljni z izborom e-knjig in s storitvijo Biblos. Ker smo se osredotočili na člane KOK, smo na kratko predstavili knjižnico ter zapisali tudi nekaj zgodovinskih mejnikov, ki so pripomogli k razvoju knjižnice v digitalnem okolju. Poleg knjižnice smo predstavili tudi

Petek, J., Uporaba elektronskih knjig portala Biblos: zadovoljstvo uporabnikov s storitvijo in ponudbo gradiva. Pisna naloga za bibliotekarski izpit

platformo Biblos, ki članom knjižnice omogoča izposajo e-knjig, zaposlenim njihovo nabavo in spremljanje statistike izposoje.

V nalogi smo pregledali tudi, kakšne platforme za izposajo obstajajo še drugod ter predstavili podobne sisteme kot je Biblos, in sicer OverDrive, Onleihe in MediaLibraryOnLine. Podobni in različni so si v načinu s katerim omogočajo izposajo.

V praktičnem delu naloge smo izvedli spletno anketo polnoletnih članov KOK ter pridobili podatke o njihovih težavah in zadovoljstvu pri uporabi e-knjig portala Biblos. Rezultate smo nato grafično prikazali ter jih primerjali tudi s potencialnim uporabnikom portala Biblos avtorice Zamida (2016).

Z raziskavo smo potrdili naše predpostavke. Uporabniki so zadovoljni z izborom e-knjig, ki jih Koroška osrednja knjižnica omogoča preko portala Biblos, kljub temu, da izbira ni preveč velika. Na drugi strani je 46 odstotkov anketirancev potrdilo, da imajo težave pri uporabi e-knjig na Biblos platformi. Od tega jih ima 17 odstotkov težave pri prijavi v portal Biblos in kar 76 odstotkov težave s prenosom e-knjige na bralno napravo. Kljub temu so še vedno dovolj zadovoljni s samo storitvijo, ki jo ponuja Biblos.

Pridobljeni podatki spletne raziskave so vsekakor pokazali kar nekaj koristnih informacij, na katerem področju bo potrebno kaj postoriti. Vsekakor dejstva, da ima skoraj polovica uporabnikov težave pri uporabi e-knjig, ni mogoče prezreti in se bo potrebno s strani knjižnice na to tudi odzvati. Na kakšen način? Mogoče najprej z raznimi uvajanji v izposajo e-knjig za uporabnike. O težavah je potrebno obvestiti tudi Biblos. Delno so nastale težave pri uporabi e-knjig tudi vzrok za neprebrane e-knjige, saj smo ugotovili, da več kot polovica anketirancev izposojene e-knjige dejansko ne prebere ali zaradi težav ali zaradi pomanjkanja časa oziroma poteka izposojevalnega roka. Glede poteka izposojevalnega roka bi se lahko obrnili na Biblos, da bi preverili, ali bi bila možna daljša izposoja. Z daljšim izposojevalnim rokom bi tudi knjižnice lahko privarčevale pri plačilu DRM zaščite, ki se zaračuna ob izposoji e-knjige.

Petek, J., Uporaba elektronskih knjig portala Biblos: zadovoljstvo uporabnikov s storitvijo in ponudbo gradiva. Pisna naloga za bibliotekarski izpit

Ne glede na vse težave, ki jih imajo uporabniki pri uporabi e-knjig, so zadovoljni s storitvijo, kar dokazuje tudi statistika o izposoji e-knjig. V letošnjem letu se je sreča v nesrečnih okoliščinah nasmehnila ravno izposoji e-knjig. Vsekakor bodo e-knjige še naprej spremljevalke našega vsakdana.

4 NAVEDENI VIRI IN LITERATURA

Ambrožič, M. (2005). Anketna metoda. V A. Šauperl (ur.), *Raziskovalne metode v bibliotekarstvu, informacijski znanosti in knjigarstvu* (str. 23–52). Filozofska fakulteta, Oddelek za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo.

Beletrina. (10. 4. 2020). *Branje na klik*. <https://beletrina.si/novice/branje-na-klik>

Bläsi, C. in Rothlauf, F. (2013). *On the interoperability of eBook formats*. European and International Booksellers Federation.

<https://booksellers.org.uk/BookSellers/BizFormFiles/936121cb-a426-46da-b9aa-db8bd285d21e.pdf>

Bowers, M. (20. 1. 2012). Vendor ID. *Bluefire Reader*.

<https://www.bluefirereader.com/blog/?tag=vendor-id>

Crnović, D. (20. 3. 2013). *Biblos: Elektronske knjige ne poznajo zamudnine*. Siol.net.

<https://siol.net/trendi/kultura/biblos-elektronske-knjige-ne-poznajo-zamudnine-117742>

Goethe-Institute. (b. d. A). *Enostavna izposoja e-knjig, e-časopisov in zvočnih knjig!*.

<https://www.goethe.de/ins/si/sl/kul/ser/onl.html>

Goethe-Institute. (b. d. B). *Onleihe*. <https://www.onleihe.de/goethe-institut/frontend/mediaList,0-0-102-0-0-0-0-400001-0-0.html>

Ime, zapisano v podobo kraja: Koroška osrednja knjižnica dr. Franca Sušnika, Ravne na Koroškem: 1949-1999. (2001). Koroška osrednja knjižnica dr. Franca Sušnika.

Ločniškar-Fidler, M. in Fidler, T. (2003). Elektronska knjiga – knjiga brez papirja. *Knjižnica*, 47(1-2), 147–174.

MediaLibraryOnLine. (b. d. A). *About MediaLibraryOnLine*.

<https://www.medialibrary.it/pagine/pagina.aspx?id=27>

MediaLibraryOnLine. (b. d. B). *Registered members*.

<https://www.medialibrary.it/pagine/pagina.aspx?id=37>

MediaLibraryOnLine. (b. d. C). *Resources*. <https://www.medialibrary.it/media/ricerca.aspx>

- Petek, J., Uporaba elektronskih knjig portala Biblos: zadovoljstvo uporabnikov s storitvijo in ponudbo gradiva. Pisna naloga za bibliotekarski izpit
- Merc, D. (14. 4. 2020). *Poslanica predsednika DSP ob svetovnem dnevu knjige in avtorskih pravic*. Društvo slovenskih pisateljev. <https://drustvo-dsp.si/poslanica-predsednika-dsp-ob-svetovnem-dnevu-knjige-in-avtorskih-pravic/%20>
- Narodna in univerzitetna knjižnica. (b. d.). *BibSiSt Online: Statistični podatki o knjižnicah*. <https://bibsist.nuk.uni-lj.si/statistika/index.php>
- Odredba o razglasitvi epidemije nalezljive bolezni SARS-CoV-2 (COVID-19) na območju Republike Slovenije. (2020). *Uradni list RS*, št. 19/2020.
- Onleihe. (b. d. A). *Internationale onleihen*. <https://www.onleihe.net/fuer-leser-hoerer-zuschauer/ihre-onleihe-finden/internationale-onleihen.html>
- Onleihe. (b. d. B). *Neu hier?*. <https://hilfe.onleihe.de/pages/viewpage.action?pageId=3441169>
- Onleihe. (b. d. C). *Unternehmen*. <https://www.onleihe.net/unternehmen.html>
- OverDrive. (b. d. A). *Global distributor of digital content for libraries & schools*. <https://company.overdrive.com/>
- OverDrive. (b. d. B). *Understanding lending models: Learn about lending models in OverDrive marketplace*. https://static.od-cdn.com/LendingModels_0718.pdf
- Premk Bogataj, E. (22. 5. 2020). Pandemija, zlati čas za branje in e-knjige. *airBeletrina*. <http://www.airbeletrina.si/clanek/pandemija-zlati-cas-za-branje-in-e-knjige>
- Prva slovenska e-knjigarna pričela z izposajo e-knjig. (24. 3. 2013). *Računalniške novice*. <https://www.racunalniske-novice.com/novice/dogodki-in-obvestila/prva-slovenska-e-knjigarna-precela-z-izposajo-e-knjig.html>
- Zamida, R. (2014). E-knjige in knjižnice: izzivi in priložnosti oddaljene izposoje e-knjig. *Šolska knjižnica*, 24(1), 17–26.
- Zamida, R. (2016). BIBLOS, slovenski servis za oddaljeno izposajo e-knjig. *Šolska knjižnica*, 25(1-2), 5–12.

Petek, J., Uporaba elektronskih knjig portala Biblos: zadovoljstvo uporabnikov s storitvijo in ponudbo gradiva. Pisna naloga za bibliotekarski izpit

PRILOGE

PRILOGA 1: ANKETNI VPRAŠALNIK

Uporaba portala Biblos in izposoja elektronskih knjig preko Koroške osrednje knjižnice

Vprašalnik

Izvajanje ankete: 12. 8. 2020 - 16. 9. 2020

Število vprašanj: 18, od tega štiri podvprašanja

Način izvajanje ankete: povabilo o sodelovanju pri spletni anketi je bilo poslano na elektronske naslove polnoletnih članov KOK

Avtor: Janja Petek

Petek, J., Uporaba elektronskih knjig portala Biblos: zadovoljstvo uporabnikov s storitvijo in ponudbo gradiva. Pisna naloga za bibliotekarski izpit

Spoštovani,

Koroška osrednja knjižnica dr. Franca Sušnika Ravne na Koroškem od leta 2014 omogoča svojim članom izposojajo elektronskih knjig preko portala Biblos.

S to anketo želim pridobiti informacije o zadovoljstvu uporabnikov s storitvijo Biblos, z izborom elektronskih knjig ter kakšne težave imajo uporabniki pri uporabi elektronskih knjig. Rezultate ankete bom uporabila pri raziskovalni nalogi v sklopu strokovnega izpita. Prav tako bodo rezultati ankete upoštevani v knjižnici pri izobraževalnih delavnicah in nabavi elektronskih knjig. Izpolnjevanje ankete je anonimno in vam bo vzelo do 5 minut.

Za vaše sodelovanje se vam zahvaljujem,
Janja Petek

Q1 - Preko spletnega portala Biblos in mobilne aplikacije Biblos2 si lahko člani Koroške osrednje knjižnice brezplačno izposodite elektronske knjige.

Kje ste izvedeli za izposojajo elektronskih knjig preko spletnega portala Biblos?

Možnih je več odgovorov

- V knjižnici.
- Na spletni strani knjižnice.
- Na facebooku profilu knjižnice.
- Na spletu.
- Po radiju.
- Drugo:

Q2 - Kako dolgo si že izposojate elektronske knjige?

- Sem šele začel.
- Eno leto.
- Dve leti.
- Tri leta.
- Več kot tri leta.

Q3 - Koliko elektronskih knjig ste si že izposodili?

- 1
  - 2–4
  - 5–10
  - 11–15
  - 16–20
  - Več kot 20.
-

Q4 - Prosimo, označite, kje si izposojate elektronske knjige.

Možnih je več odgovorov

- Preko spletnega portala Biblos.
  - Preko mobilne aplikacije Biblos2.
-

Q5 - Prosimo, označite, kako zadovoljni ste z delovanjem mobilne aplikacije Biblos2.

Podvprašanje k Q4, če je odgovor: Preko mobilne aplikacije Biblos2.

zelo zadovoljen	zadovoljen	niti zadovoljen niti nezadovoljen	nezadovoljen	zelo nezadovoljen
☐	☐	☐	☐	☐

Q6 - Na katerih napravah ste že brali elektronske knjige?

Možnih je več odgovorov

- Na računalniku.
- Na pametnem telefonu.
- Na tablici.
- Na bralniku.

Q7 - Ali ste izposojene elektronske knjige tudi prebrali?

- Prebral sem vse knjige, ki sem si jih izposodil.
  - Nisem prebral vseh knjig, ki sem si jih izposodil.
-

Q8 - Zakaj niste prebrali vseh izposojenih elektronskih knjig?

Podvprašanje k Q7, če je odgovor: Nisem prebral vseh knjig, ki sem si jih izposodil.

Možnih je več odgovorov

- Knjige nisem mogel prenesti na bralno napravo.
  - Po nekaj straneh mi knjiga ni bila zanimiva.
  - Knjigi je potekel 14-dnevni izposojevalni rok.
  - Ugotovil sem, da mi branje elektronskih knjig ne ustreza.
  - Nisem imel časa.
  - Drugo:
-

Q9 - Koroška osrednja knjižnica preko spletnega portala Biblos omogoča čez 540 elektronskih knjig.

Prosimo, označite, kako zadovoljni ste z IZBOROM elektronskih knjig, ki jih KNJIŽNICA omogoča na spletnem portalu Biblos.

zelo zadovoljen	zadovoljen	niti zadovoljen niti nezadovoljen	nezadovoljen	zelo nezadovoljen
☐	☐	☐	☐	☐

Petek, J., Uporaba elektronskih knjig portala Biblos: zadovoljstvo uporabnikov s storitvijo in ponudbo gradiva. Pisna naloga za bibliotekarski izpit

Q10 - Na spletnem portalu Biblos so knjige razvrščene v različne kategorije, po katerih iščete tiste, ki vas zanimajo.

Označite, če bi za katero od kategorij želeli imeti večjo izbiro elektronskih knjig, kot jih sedaj ponuja knjižnica.

Možnih je več odgovorov

- Biografije in spomini
- Fantazijski in ZF romani
- Kriminalke in trilerji
- Ljubezenski romani
- Klasični romani (do 20. st.)
- Sodobni romani (20. in 21. st.)
- Zgodovinski, vojni, pustolovski romani
- Kratke zgodbe in esejistika
- Humor in satira
- Poezija in dramatika
- E-knjige za otroke
- E-knjige za mladino
- Stripi in mange
- Periodika
- Turistika in potopisi
- Kulinarika
- Erotika
- Priročniki
- Strokovna literatura
- Domače branje
- Tujejezične e-knjige

Q11 - Ali ste imeli kdaj kakšne težave pri uporabi elektronskih knjig?

- Da
- Ne

Petek, J., Uporaba elektronskih knjig portala Biblos: zadovoljstvo uporabnikov s storitvijo in ponudbo gradiva. Pisna naloga za bibliotekarski izpit

Q12 - Kakšne težave ste imeli?

Podvprašanje k Q11, če je odgovor: Da

Možnih je več odgovorov

- Težave sem imel pri prijavi v portal Biblos.
  - Težave sem imel s prenosom knjig v mobilno aplikacijo Biblos2.
  - Težave sem imel s prenosom knjig v program Adobe Digital Editions.
  - Težave sem imel s prenosom knjig na bralnik.
  - Drugo:
-

(3) Drugo podvprašanje k Q11, če je odgovor: Da

Q13 - Na kakšen način ste rešili težave pri uporabi elektronskih knjig?

Drugo podvprašanje k Q11, če je odgovor: Da

- Obiskal sem knjižnico.
  - Poklical sem v knjižnico.
  - Rešitev sem našel v navodilih na spletni strani knjižnice.
  - Poklical sem na Biblos.
  - Rešitev sem našel v navodilih na portalu Biblos.
  - Drugo:
-

Q14 - Prosimo, označite, kako zadovoljni ste z uporabo storitev spletnega portala Biblos.

zelo zadovoljen	zadovoljen	niti zadovoljen niti nezadovoljen	nezadovoljen	zelo nezadovoljen
☐	☐	☐	☐	☐

Petek, J., Uporaba elektronskih knjig portala Biblos: zadovoljstvo uporabnikov s storitvijo in ponudbo gradiva. Pisna naloga za bibliotekarski izpit

Q15 - Na kakšen način bi želeli pridobiti informacije/novosti glede izposoje elektronskih knjig preko portala Biblos?

Možnih je več odgovorov

- Preko izobraževalnih delavnic.
  - Preko individualnega svetovanja.
  - Preko obvestil/navodil na spletni strani knjižnice.
  - Preko obvestil/navodil na spletni strani portala Biblos.
  - Drugo:
-

Q16 - Prosimo, označite vaš spol.

- Ženski
  - Moški
-

Q17 - V katero starostno skupino spadate?

- 18–29 let
  - 30–49 let
  - 50–64 let
  - 65–75 let
  - Nad 75 let
-

Q18 - Kakšen je vaš sedanji delovni status?

- Dijak.
  - Študent.
  - Zaposlen.
  - Upokojenec.
  - Brezposeln.
  - Drugo:
-